

Cu părintele Paisie, la școala sfințeniei

În anul 2010, sărbătoarea Sfintei Cuvioase Parascheva a oferit pelerinilor un festin duhovnicesc care, pe lângă caracterul latreutic specific, a readus, pentru o scurtă perioadă de timp, prezența harismatică a Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, în mijlocul credincioșilor din Moldova. Întâistătorul Bisericii noastre a binevoit să prezideze aproape toate manifestările liturgice, culturale sau pastoral-misionare care s-au organizat cu acest prilej în Mitropolia noastră, a Moldovei și Bucovinei. Între acestea s-a numărat și evenimentul derulat sâmbătă, 16 octombrie, la Mănăstirea Sihăstria, care a constat în comemorarea a douăzeci de ani de la trecerea în veșnicie a Părintelui Paisie Olaru. Preafericirea Sa nu putea lipsi de la acest moment important, deoarece, în calitatea sa de Mitropolit al Moldovei și Bucovinei, a fost cel care, tot în contextul sărbătorilor moldave, în ziua de 18 octombrie 1990, prezida slujba de înmormântare a marelui Avvă, chemat la Domnul.

† IOACHIM BĂCĂUANUL

Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului

Datorită faptului că am avut șansa să cunosc și să stau multă vreme în preajma Părintelui Paisie Olaru, acest minunat părinte filocalic, nu puteam lipsi nici eu de la evenimentul derulat la Mănăstirea Sihăstria, fiind alături de Întâistătorul Bisericii noastre. Reamintim faptul că Părintele Patriarh Daniel a făcut parte din obștea acestei mănăstiri, formându-se la școala duhovnicească a Părintelui Cleopa, a Părintelui Paisie,

FOTO: „ZIARUL LUMINA”

PS Episcop Ioachim, la simpozionul dedicat comemorării părintelui Paisie Olaru (Mănăstirea Sihăstria, 16 octombrie 2010)

precum și a altor părinți înduhovniciți ai acestei importante lavre românești. În cadrul Sfintei Liturghii, a slujbei de pomenire și a simpozionului care a avut loc, s-au scos în evidență virtuțile și misiunea marelui duhovnic. Toți vorbitorii au făcut referire la întâlnirea lor cu Părintele Paisie și la modul în care a contribuit acest îmbunătățit avvă la formarea lor spirituală.

Textul care urmează reproduce fragmente din trăirile mele alături de Părintele Paisie, precum și câteva reflecții personale despre viața și activitatea duhovnicească a părintelui. Parte din aceste mărturii au apărut și într-un volum omagial, reeditat de mai multe ori în ultimii ani, însă, textul de față completează, cu alte aduceri-aminte, timpul, desprins parcă din Pateric, pe care l-am petrecut lângă marele duhovnic al Sihăstriei.

Fotografia – icoana unor sfinte amintiri

În anii 1970, Mănăstirea Sihăstria era o adevărată oază duhovnicească. O simplă fotografie cu obștea mănăstirii din acea vreme mi-a readus în minte și în inimă acei frumoși ani, pe care i-am trăit alături de părinții îmbunătățiți ai complexului monastic al Sihăstriei. Am revăzut fotografia în cartea *Părintele Cleopa Ilie, Prieten al Sfinților și Duhovnic al credincioșilor, în memoriam*, editată cu binecuvântarea IPS Mitropolit Daniel, la împlinirea a șapte ani de la trecerea în veșnicie a marelui avvă, în capitolul final, „Biografie în imagini”, la pagina 11. Mai recent o văd cu plăcere pe coperta unei cărți a

Părintelui Nicolae Cătălin Lucian, intitulată *Monahismul moldav în primele decenii ale comunismului românesc*, editată cu binecuvântarea IPS Teofan al Mitropoliei Moldovei și Bucovinei.

Privesc cu bucurie această imagine și-mi amintesc, aproape cu exactitate, de toți părinții și frații ce se osteneau în oaza de spiritualitate a renumitei mănăstiri, așezată într-un „colțisor de rai”, la confluența Pârâului Negru cu Râul Secului din Munții Neamțului. Îmi amintesc chiar detaliul cum Părintele Ioanichie Bălan, care pe vremea aceea se ocupa de rezolvarea problemelor administrative ale mănăstirii, a adus un vestit fotograf de pe la Târgu Neamț pentru a imortaliza, „spre amintirea generațiilor viitoare”, soborul părinților și fraților Mănăstirii Sihăstria și ai Schitului Sihla, „căci, zicea el, timpurile sunt tulburi și nestatornice”. Într-adevăr, după mai bine de un an, aproape jumătate din acele chipuri luminate nu mai erau în „Grădina Maicii Domnului” de la Sihăstria. O parte dintre ei a plecat în lumea dreptilor, unii au fost izgoniți în „valea plângerii” de „îghemonii” regimului totalitar comunist ateu, iar alții trimiși forțat pe la alte mănăstiri.

Îi rememorez pe fiecare ca dintr-un pomelnic și-mi amintesc de viața și virtuțile fiecăruia. În centrul imaginii se află chipul starețului, Arhimandritul Caliope Apetrei, din familia marelui povestitor I. Creangă. Lângă el, Arhimandritul Ioil Gheorghiu, fostul stareț al Sihăstriei. În stânga starețului Caliope, având chipuri iconice, Părinții Cleopa Ilie și Paisie Olaru, duhovnicii mănăstirii. În același rând cu ei, se mai dis-

Părintele Paisie a fost duhovnicul harismatic a zeci de mii de credincioși, călugări și preoți.

EDITORIAL

tinge chipul părintelui Petronie Tănase, actualul egumen al Schitului Prodromul și cel al Părintelui Chirilă Șaramet, devenit ieroschimonașul Calistrat, la Prodromul. Apoi, ceilalți părinți minunați: Ieromonahul Ieronim, lemnarul (când am plecat la Seminarul de la Mănăstirea Neamț mi-a făcut o valiză imensă care, goală, cântărea 11 kg); apoi, Ierodiaconul Anton, pitarul mănăstirii; monahul Ambrozie, chelarul; ieromonahii Varsanufie și Iulian, duhovnici; ieromonahul Nazarie, pomelnicarul și monahul Silvestru, arhondarul; monahul Ignatie, paracliserul și ceasornicul; monahul Inochentie (fost frizer, ce avea obligația, din când în când, spre regretul nostru, al celor tineri, să ne tundă părul capului, pentru a nu fi descoperiți de „împuternicirii” regimului că facem parte din obștea mănăstirii). Mai disting apoi pe ierodiaconii Macarie, eclesiarhul, și Vartolomei, pictorul; monahii Victorin și Damian, bucătarii; Nectarie Hanganu și rasoforul Neculai Pleșcan (devenit Nicanor, duhovnicul actual de la Agapia Veche), protopsaltii; Ciril Roșu, secretarul și Ilarion, trapezarul; Martinean, pustnicul și Gherasim Bulearcă, ciobanul (apoi îngrijitorul bătrânilor neputincioși). Îi văd, apoi, pe bătrânii monahi Hariton și Filotei, Nicodim, Veniamin și Paisie Nichitencu, care se rânduiau, din două în două ore, la biserică, pentru cititul Psaltirii în timpul rămas liber dintre sfintele slujbe. Îmi mai amintesc de Nicodim, fierarul și fratele Ion Șova, inginerul mănăstirii; apoi de fratele Nicolae Șerban (monahul Nicanor), văcarul, și Ioanichie Mutrescu, mecanicul (cel care, din tabla cutiilor de conserve, confecționa rame la icoane, care, apoi, erau distribuite de părintele Paisie și alți duhovnici credincioșilor ce veneau la spovedit).

Între tinerii frați din fotografie, așezați pe un covor la picioarele părinților din conducerea mănăstirii, mă aflu și eu. Făceam parte din obștea aceea minunată. Astăzi cred că nu măiestria fotografului-artist, ci Providența a făcut să fiu așezat la picioarele părintelui Paisie Olaru și ale Părintelui Cleopa Ilie, cei mai mari duhovnici ai monahismului românesc din a doua jumătate a secolului al XX-lea. Pe atunci nu realizam, dar anul acesta, când se împlinesc 12 ani de la trecerea în veșnicie a părintelui Cleopa și 20 ani de la cea a Părintelui Paisie, îmi dau seama că, acum 40 de ani, stăteam la picioarele unor *sfinți*. Fotografia nu-i decât o amintire. O amintire plăcută, nestearsă! Dar amintirile plăcute și frumoase nu-s altceva decât „*singurul rai din care nu te poate izgoni nimeni!*”. Cine a avut imensa șansă să fie fiul spiritual al marelui Paisie Olaru și pregătit la școala dohovnicească a Părintelui Cleopa Ilie nu poate uita niciodată experiența trăită, ce nu poate fi înlocuită prin nimic altceva. Viața pământescă se scurge repede, asemenea unui fir care iese din caierul timpului și se deapănă pe ghemul veșniciei și uneori uitarea acoperă cu vălul său anumite

FOTO: ARHIVA EDITURII DOXOLOGIA

Obștea Mănăstirii Sihăstria, acum 40 de ani (Prea Sfințitul Ioachim Băcăuanul, pe atunci frate de mănăstire, este primul din dreapta jos)

fapte și evenimente pe care le-am trăit cândva. Mie însă mi-au rămas în suflet chipurile iconice ale acestor mari învățători și îndrumători, ce au exercitat asupra mea acea paternitate spirituală care m-a marcat pentru toată viața. De aceea spun adesea că la baza inițierii mele în viața monahală stau învățătura primită la școala dohovnicească a Părintelui Cleopa și povătuirile sfinte ale Părintelui Paisie.

Paternitatea dohovnicească a marelui avvă

Părintele Paisie a fost duhovnicul harismatic a zeci de mii de credincioși, călugări și preoți. Mă număr printre aceștia. Îmi amintesc că în ajunul praznicului Nașterii Maicii Domnului, din 8 septembrie 1969, am ajuns în oaza de spiritualitate de la Sihăstria. Venisem decis să rămân în obștea acestei mănăstiri despre care, la acea vreme, nu știam prea multe. După ce au trecut sărbătorile am fost prezentat părintelui stareț, Protosinghelul Caliope Apetrei. Întâlnirea a fost scurtă, dar densă. Îmi răsună și acum, ca un ecou, primele reguli pe care trebuia să le împlinesc, ca orice începător: „*Frate Ilie, pentru ascultare în gospodărie te adresezi economului, Părintelui Victorin; când ai nevoie de cele necesare traiului, chelarului, Părintelui*

Ambrozie; pentru învățături și sfaturi dohovnicești, Părintelui Cleopa; pentru rânduiala bisericicii, eclesiarhului mare, Părintelui Macarie; pentru cele cărturărești, Părintelui Petronie, iar ca dohovnic să iei pe Părintele Paisie.”

Așa am făcut!

Aveam aproape 15 ani. Aș putea spune că nu-mi era străină viața mănăstirească și nici felul în care trebuia făcută spovedania, practica și mistica – cele două laturi specifice oricărei lavre. Erau lucruri despre care auzisem acasă, căci m-am născut într-o familie evlavioasă, între rudele mele apropiate aflându-se mulți călugări. Totuși, prima spovedanie la Părintele Paisie m-a marcat în așa măsură, încât aceasta mi-a rămas ca o icoană pentru întreaga viață. Câtă pace și liniște mi-a revărsat în suflet acest Om al lui Dumnezeu, este greu de explicat. Nu pot uita niciodată. Cu puține cuvinte, Părintele Paisie reușea să-ți ridice moralul și te izbăvea de deznădejde. Dezlegarea lui te făcea să te simți deja *la poarta raiului* și-ți umplea sufletul de bucurie cerească. Convorbirea dohovnicească cu sfinția sa era un dialog emoțional, al inimii, al bucuriei și iubirii paradisiace. Era un dialog filocalic, harismatic, plin de încredere și dător de nădejdea mântuirii. El nu vorbea aproape niciodată despre diavol și iad, ci despre flori și lumină, îngeri și sfinți, Măicuta Domnului și

Învățătura sa nu era sofisticată, ci simplă și pătrunzătoare.

➤ slava lui Dumnezeu. De aceea și salutul său obișnuit, după fiecare spovedanie, era mereu același: „Să ne întâlnim la ușa raiului!”.

Dumnezeu a dorit să deprind bine felul de „a fi” al Părintelui Paisie. Ajunsesem să cunosc mersul său, osteneala și programul său zilnic. Acestea pentru că, din primele zile ale vieții mele în obștea Mănăstirii Sihăstria, chilia mea era perete în perete cu cea a Sfinției Sale. Părintele econom Victorin, actualul stareț al Sihăstriei, mi-a rânduit ascultarea în gospodăria anexă a mănăstirii. Mi-a încredințat, „spre păstorire”, cârlanii și berbecii, iar chilia mi-a fixat-o mai aproape de grajd, cu fratele Dumitru Asoltanii (din călugărie Dometian). Îmi amintesc că, în anii 1969-1970, în corpul acela de chilii locuiau următorii părinți: părintele Climent Hotnog, ajutor de econom; părintele Ieronim Molmaciu, cel care m-a învățat să citesc slova kirilică; fratele Nicolae Șerban (devenit Monahul Nicon) și Părintele Paisie. Deoarece chilia mea era perete în perete cu cea a părintelui Paisie, aveam șansa să-i cer binecuvântare în fiecare zi și să-i urmăresc programul cotidian. În fiecare noapte, când mă alungeam pentru odihna trupului vlăguit de truda de peste zi, știind că dincolo de perete este Părintele, așezat pe scaunul său de spovedanie și de rugăciune, aveam, uneori, impresia că stau la pieptul său, ascultându-i bătăile inimii. Inima sa bătea, parcă, în același ritm cu inima mea.

Vedeam în fiecare zi și noapte șiruri neîntreprupte de credincioși din toate categoriile sociale trecând spre chilia Părintelui. Lucrarea lui era mereu aceeași: să primească pe toți la scaunul de spovedanie și să citească rugăciuni pentru diferite trebuințe. Câți oameni or fi îngenunchat sub epitrahilul său? Numai Dumnezeu știe!

Un duhovnic chibzuit

Vremurile erau confuze și tulburi. Comunismul ateu constrânsese Biserica Ortodoxă să-și desfășoare o succintă activitate liturgică, doar în spațiul limitat al lăcașurilor de închinare. Cateheza era interzisă în locuri publice. Însă, Dumnezeu, pentru a menține vie spiritualitatea poporului credincios, care în majoritatea lui nu a

**Părintele Paisie Olaru,
în fața chiliei sale de la Mănăstirea Sihăstria**

voit să-și plece genunchii lui Baal, ici și colo, în țara noastră binecuvântată, a trimis acești minunați duhovnici misionari, care au învățat omenii să păstreze dreapta credință și învățatură, urmând calea pe care a indicat-o Hristos către Împărăția lui Dumnezeu. Numai așa nu ne-am pierdut orientarea în istorie și asemănarea cu Dumnezeu. Între toți acești aleși excela, cu siguranță, Părintele Paisie. Învățătura sa nu era sofisticată, ci simplă și pătrunzătoare. Cuvintele lui erau pline de har și purtau ceva din mireasma veșniciei. Nu era zi lăsată de la Dumnezeu să nu vină cineva la chilia sfinției sale. Primea pe toți cu aceeași bucurie serafică și fiecare pleca iarăși la ale sale cu o floare în suflet, culeasă din acel „colțisor de rai” al chiliei Părintelui.

Niciodată nu am văzut lumina stinsă în chilia lui. Îmi amintesc că prin luna noiembrie a

anului 1969, părintele econom mi-a dat ascultare la grajd. Îngrijeam cele 25 de vaci ale mănăstirii. Muncă grea pentru vârsta mea fragedă! Părintele Paisie știa foarte bine acest lucru. De aceea îmi doza canonul în funcție de munca prestată peste zi. Nu puteam să merg tot timpul la Utrenia de la miezul nopții, ci după aceea. Către ora 1.30 clopotarul venea și mă trezea pentru a pleca la biserică, la Psaltire. De fiecare dată mă întâlneam cu Părintele Paisie care se întorcea de la slujba Utreniei, atunci când nu avea pe nimeni la spovedanie, pentru că uneori spovedea și în timpul Utreniei, iar alteori, toată noaptea. În orice caz, către orele 05.00, când mă întorceam de la biserică, prin fereastra părintelui Paisie se vedea aceeași lumină suavă, lumină lină, angelică. Părintele era la rugăciune. Nu știu când dormea acest om! Cred că dobândise și *virtutea de achimit*.

Un Zosima al monahismului românesc

Părintele Paisie avea un tact duhovnicesc unic în felul său. Atunci când cădeai într-o ispită provocată de firea pătimasă sau din cauza lenevirii, nu te mustra nicidecum. Ba mai mult, cunoscându-ți ființa până în cele mai profunde tainite ale ei, în caz de vreun incident nedorit și neprovocat de propria-ți persoană, proceda într-un mod cu totul surprinzător. Ieseai atât de mângâiat și liniștit de sub epitrahilul lui, încât aveai impresia că ai devenit un copil fără pată și fără cusur.

Iată ce mi s-a întâmplat.

Era prin luna mai, 1970. Ca ascultare aveam îngrijirea vițelilor mănăstirii. Plecam zilnic cu ei la pășunat prin codrii Sihlei. Într-o bună zi, înainte de a părăsi gospodăria mănăstirii pentru a pătrunde în peisajul mirific al muntelui, pentru câteva momente am scăpat de sub observație zburdalnicele necuvântătoare. Acestea invadaseră plantația de brazi care străjuia alea ce leagă ansamblul mănăstirii de gospodăria anexă. Fragedele conifere, care erau plantate doar de câteva luni, riscau să fie strivite de copitele nevinovatei vietuitoare. Neșansa mea a fost că ochiului vigilent al părintelui Victorin, economul, nu i-a scăpat această nenorocire, și care, în consecință, cu vocea-i sonoră, începu să strige: ➤

Câteva dintre obiectele care au aparținut părintelui Paisie

-Mă, frate Ilie, unde ești? Vino-ncoace că te-aranjez eu! De ce ai lăsat vițeii în plantatie?

Un fior rece mi-a trecut prin coloana vertebrală, auzind amenințarea părintelui econom. Cu glasul-mi tremurând, ieșind din ocolul vitelor unde aranjam ultimele lucruri înainte de plecare, am încercat să invoc o banală justificare:

-Ei s-au dus, n-am nicio vină!

Și, în grabă, m-am dus să abat cireada de pe spațiul sacru al economului. Acesta, furios, încercă să mă prindă ca să-mi administreze vreo lovitură cu celebru-i baston pe care nu-l părăsea niciodată. Iute de picior cum eram, nu mi-a fost greu ca să sprintez ca un atlet pentru a evita pericolul iminent. Iritat pentru că nu a reușit să mă altoiască, Părintele Victorin, adăugând alți câțiva decibeli glasului său, îmi strigă amenințător:

-Mă, tu cela, diseară să faci 500 de metanii pentru asta!

-Iertați, părinte econom, n-are să se mai întâmple, voi fi mai vigilent...!

-Mă, ascultă ce-ți spun eu... scoate vițeii din plantatie și plecă imediat în pădure!

Întristat de cele întâmplate, fără să mai adaug niciun cuvânt, cu prudentă dirijez cireada către pădurile virgine ale munților Sihlei.

Ziua aceea a trecut foarte greu. Canonul prescris de econom îmi părea o povară. Abia am așteptat să treacă ziua pentru a mă duce la Părintele Paisie să-i povestesc cele ce se petrecuseră. În sfârșit, după ce termin corvezile de seară, bat la ușa marelui duhovnic. Nici nu am intrat bine în chilie, că îndată părintele a citit pe chipul

meu întristarea și mi s-a părut că știe ispita mea de dimineată. Fără să spun ceva, cunoscătorul sufletelor îmi zice:

-Ai avut o zi grea, frate Ilie.

-Da, Părinte Paisie, grea...!

-Ia spune, ce ți s-a întâmplat? Ai pățit vreo ispită...?

-Mare ispită, Părinte. Cu părintele econom. Vițeii șteia zburdalnic s-au dus în plantatie, iar pentru aceasta părintele mi-a dat să fac în seara aceasta 500 de metanii.

N-am mai putut adăuga niciun cuvânt, căci am izbucnit într-un plâns profund, cu sugeturi....

-Linistește-te, frate Ilie, că poate nu-i așa de grav!

Și a început iscusitul duhovnic să-mi distra-gă atenția cu diferite sfaturi și pilde duhovni-cești. Nimeni însă nu mă consola. După câteva momente adaugă:

-Apoi să știi, frăția ta, că părintele econom este diacon și nu are dreptul să dea canoane.

Nici acest argument nu a fost suficient ca să mă consoleze. Văzând că rămân nemângâiat, deodată marele duhovnic zice:

-Știu, frate, că ai ascultare grea și te oste-nessi să o împlinești cu dragoste. Iată ce, frăția ta, fă mai departe ascultarea cu aceeași dra-goste, apoi să nu-ți rămână canonașul pe care ți l-am rânduit eu. Cât privește cele 500 de me-tanii, aceea nu le mai face, că le fac eu în locul frăției tale. Mergi acum în pace la chilia ta.

Cuvintele bătrânului au declanșat deodată o liniște, care-mi inunda sufletul... Am plecat ușurat, ca mulți alții, din chilia plină de mireasmă duhovnicească.

Nu știu dacă Părintele Paisie a făcut pentru mine cele 500 metanii, dar am simțit că marele avvă era un duhovnic iscusit, care știa să mângâie și să consoleze cele mai mâhnite suflete.

În ziua de 17 octombrie, la împlinirea a douăzeci de ani de la nașterea în cer a Părintelui Paisie, am parcurs din nou aleea care leagă gospodăria anexă de complexul arhitectural al Mănăstirii Sihăstria. Aleea nu și-a schimbat traseul și chiar lungimea ei a rămas aceeași. Am parcurs-o cu sfială și emoție, retrăind clipele de odinioară, petrecute acolo. Însă se schimbaseră totuși ceva. Brăduții minusculi plantați acum 40 de ani și care scăpaseră de copitele necuvântătoarelor au crescut falnic și frumoși. Ei bornează acum nu numai calea aceea, ci și neșter-sele mele amintiri de la Sihăstria, care mi-au marcat viața pentru totdeauna. Rugăciunile Părintelui Paisie au făcut să fie așa.

Părintele Paisie – vas ales al darurilor lui Dumnezeu

S-a spus și se spune că Părintele Paisie era văzător cu duhul. Da, și eu cred că era! Iată de ce! După cum spuneam mai sus, ca novice la Mănăstirea Sihăstria, din primăvara anului 1970, economul mi-a încredințat îngrijirea vi-țeilor mănăstirii. Plecam de dimineată cu ei prin codrii din jur, înspre Schitul Sihla. Până la amiază ajungeam în preajma peșterii Sfintei Teodora, unde intram cu sfială să mă rog puțin, apoi continuam către Poiana Pustnicilor și Râpa lui Coroi. Hălăduiam singur și nestingerit de ni-meni. Ca să nu mă înspăimântez de animalele sălbatice, părintele Paisie îmi dădea sfatul să re-pet mereu „Doamne, Iisuse...”, pentru a mă de-prinde cu formula isihastă. Dar mințea mea zbur-dalnică mai fugea spre anii copilăriei și spre satul natal, iar în loc de „Doamne, Iisuse...” mai cân-tam câte un cântec popular. Știam bine că în co-drii aceia seculari nu mă auzea nimeni. Însă, mare mi-a fost mirarea când, într-o zi, la spovedanie, Părintele Paisie îmi spune:

- Frate Ilie, lasă de acum cântecele popu-lare și deprinde-te cu cântările bisericești. Învată să cânti „Apărătoare Doamnă”, „Sfinte Dumnezeule”, „Lumină lină”, „Tropare, Psalmi...”, că împreună cu tine, în chip nevăzut, cântă și îngerii în ceruri. Numai așa ai să devii un bun slujitor în Biserica lui Hristos.

Nu știu dacă am devenit un „bun slujitor în Biserica lui Hristos”, dar de un lucru mi-am dat seama, Părintele Paisie era văzător cu duhul!

În susținerea argumentării mele mai amin-tesc un fapt.

Atunci când Biserica va decide să se înceapă o lucrare sistematică de întocmire a documentației de canonizare a Părintelui Paisie Olaru, multe mărturii ca acestea vor constitui criterii doveditoare pentru declararea lui ca sfânt cuvios, isihast al Bisericii noastre Ortodoxe.

Mormântul părintelui Paisie Olaru, din liniștitul cimitir al Sihăstriei

tânărul acela a fost hirotonit ierodiacon de către Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, pe atunci Mitropolit la Iași, ci la 6 mai 2005, când, în ziua „Izvorului Tămădurii” a fost hirotonit, tot de Preafericitul Daniel, pe atunci mitropolit și delegat al Patriarhului Teocist, împreună cu alți ierahi (între care mă aflu și eu), episcop-vicar, pentru Mitropolia Românilor din Europa Occidentală și Meridională. Este vorba de PS Marc (Alrik) Nemțeanu, fostul arhitect, născut în mijlocul Parisului, nu departe de „Jardin de Luxembourg”. Cine știa atunci, în anul 1970, că drumul meu, fratele Ilie, păstorul oilor și viteilor Mănăstirii Sihăstria în codrii Carpaților și al lui Marc, arhitectul din Paris, aveau să se intersecteze în anul 1990? În acel an, într-adevăr, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel m-a trimis, din mijlocul Carpaților, în mijlocul Parisului, pentru aprofundarea studiilor de teologie, iar pe arhitectul Marc Alrik l-am chemat din mijlocul Parisului, în mijlocul Carpaților, să devină călugăr, la Sihăstria. Știam că psalmistul a spus: „Pașii omului de la Domnul se îndreptează”. Dar, Părintele Paisie știa și el acest lucru, dinainte! Așadar, cum m-aș putea îndoi că Părintele Paisie era un om cu viață sfântă și avea darul înainte vederii? De aceea, cred că, atunci când Biserica va decide să se înceapă o lucrare sistematică de întocmire a documentației de canonizare a Părintelui Paisie Olaru, multe mărturii ca acestea vor constitui criterii doveditoare pentru declararea lui ca sfânt cuvios, isihast al Bisericii noastre Ortodoxe. Nu cred că Patriarhul nostru, Preafericitul Daniel, fiul duhovnicesc al Mănăstirii Sihăstria, va întârzia să desemneze o comisie care să studieze viața marilor părinți sihăstreni și să canonizeze marii duhovnici pe care i-a cunoscut și i-a avut ca mentori spirituali în mănăstirea de metanie a Preafericitului Sale. Cel puțin trei dintre părinții îmbunătățiți ai Sihăstriei (Paisie Olaru, Cleopa Ilie și Ioanichie Bălan) așteaptă această decizie.

Știa necazul și durerea fiecăruia

Am mai remarcat ceva la Părintele Paisie! Cunoștea pe fiecare persoană în cele mai mici detalii. Mă miram cum ține minte numele fiecărui credincios, tainele vieții și lucrarea fiecăruia. Spre exemplu, îmi aduc aminte că Părintele Paisie, ca și Părintele Cleopa, nu era pentru împărtășania deasă sau rară, ci cu dreaptă socoteală și conștientă. De obicei, cei care nu erau hirotoniți, frații și călugării și unii credincioși, trebuiau să se împărtășească, cu regularitate, cam la patruzeci de zile.

Preocupat cu ascultările zilnice în gospodăria mănăstirii, într-o seară, când am trecut, ca de obicei, să iau binecuvântare de la Părintele, îmi spune:

-Frate Ilie, au trecut, iată, patruzeci de zile și nu te-ai pregătit pentru Sfânta Împărtășanie.

➤ Părintele Ioanichie Bălan, la trei ani după trecerea în veșnicie a Părintelui Paisie, în anul 1993, cu binecuvântarea IPS Părinte Daniel, pe atunci Mitropolit al Moldovei și Bucovinei, a scris o carte intitulată „Părintele Paisie Duhovnicul”. În capitolul, „Sfaturi și cuvinte duhovnicești la Părintele Paisie”, pag. 12, citim următoarele: „În vara anului 1990 a venit în pelerinaj pe la mănăstirile din Moldova un tânăr ortodox, arhitect la Paris. Ajungând și la Mănăstirea Sihăstria, a auzit de vestitul duhovnic Paisie și dorea să-i ceară un sfat duhovnicesc. A fost primit cu dragoste de bătrânul.

-Părinte Paisie, a întrebat tânărul pelerin prin translator, nu știu ce să fac în viață, să mă căsătoresc sau să mă fac monah?

-Câți ani aveți, a întrebat Părintele Paisie?

-Am 31 de ani, părinte!

-Dacă a trecut vremea de căsătorie, du-te la mănăstire, fă-te călugăr și slujește lui Hristos că vei avea mare plată în ceruri!

Întorcându-se în patria sa, acest tânăr nu mai avea liniște în suflet. Cuvintele Părintelui Paisie și glasul Duhului Sfânt îl chemau să renunțe la toate și să se facă monah. După câteva luni a intrat în obștea Mănăstirii Sihăstria și astăzi (1993 n.n) este ierodiacon și mulțumescu lui Dumnezeu pentru harul primit“.

Așa a scris Părintele Ioanichie în anul 1993. Eu scriu aceste rânduri în octombrie, anul mântuirii 2010. De aceea la mărturia Părintelui Ioanichie mai pot adăuga că „vederea în duh” a Părintelui Paisie nu s-a încheiat atunci când

Părintele Paisie era și om al rugăciunii neînțetate. Ajunsesse la starea de rugăciune curată, fără expresii și gesturi.

EDITORIAL

➔ Părintele știa că neglijasem esențialul vieții. Am înțeles că, în preajma acestui mare avvă, nu puteai să disimulezi ceva sau să te eschivezi de la calea cea dreaptă, pentru că el te ajuta să discerni esențialul de non-esențial, în efemera aventură terestră.

Părintele Paisie era și om al rugăciunii neînțetate. Ajunsesse la starea de rugăciune curată, fără expresii și gesturi. Îmi amintesc că de multe ori se retrăgea la „*Sihlișoara*” lui, cum îi plăcea să-i spună Părintele Schitului Sihla, și se adăpostea în chilie de sus, de sub stâncile care ocrotesc acel schit, nu departe de bisericuța Sfintei Teodora, făcută dintr-un singur lemn. Până la Biserica „Sf. Ioan Botezătorul”, din vale, cobora poteca construită din trepte. După ce participa la sfintele slujbe, urca înapoi la chilie. L-am văzut de multe ori urcând sau coborând. Păstra același ritm molcom, de parcă spunea o rugăciune la fiecare treptă a potecii. Înțelegeam, prin aceasta, că toată viața lui era o rugăciune, o liturghie, asemenea sfinților filocalici. Nimic nu era de prisos sau disimulat în viața lui. Cred că avea dobândită, după atâta experiență isihastă, ceea ce numesc Sfintii Părinți „*rugăciunea inimii*”, iar această rugăciune continuă făcea să se întrezărească pe chipul lui acea teofanie permanentă, care-i dădea atâta liniște, atât sieși, cât și celor ce-i veneau în preajma-i, cu inima curată.

Pe vremea aceea nu slujea Sfânta Liturghie singur, ci foarte rar, doar în sobor. Nu lipsea însă niciodată de la rugăciunea comună. După rânduiala mănăstirii, ziua de vineri era consacrată spovedaniei. Părintele Paisie venea la biserică și citea molifta de spovedanie, apoi pleca la chilie să primească părinții și frații pentru spovedania săptămânală. Când citea molifta de spovedanie credincioșilor, adăuga și altele pentru diferite trebuințe. Dădea impresia că știe necazul și durerea fiecăruia. Știa să fie același pentru toți și diferit pentru fiecare.

De la o anumită vârstă, Părintele Paisie vedea foarte puțin cu ochii trupești. Reușea însă să spună textul rugăciunilor pe de rost, cu aceeași voce caldă și aceeași cursivitate. După anii 1980, nu l-am mai văzut citind rugăciunile din vreo carte. Cu toate că ținea cartea în mână, nu citea din ea, pentru că totul venea din inima lui inundată de Duhul Sfânt.

La vârsta de 90 de ani, se simțea obosit pentru că durerile fizice îi vlăguiau trupul ostenit de asceză. Cu toate acestea, primea și... tot primea...! Până când a venit și pentru el „*marea înserare*”.

Pentru Părintele Paisie, ziua de 18 octombrie 1990 a fost zi de Paști, adică de trecere din această lume coruptibilă la cea incoruptibilă, unde a început să se odihnească până la învierea

Foto: „ZIARUL LUMINA”

Vizita canonică a Preafericitului Părinte Patriarh Daniel în Mitropolia Moldovei și Bucovinei, efectuată în luna octombrie a.c., a inclus și Mănăstirea Sihăstria. Preafericirea Sa a fost însoțit de IPS Vasilios de Elassona, IPS Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei și alți membri ai Sfântului Sinod al Bisericii noastre. La intrarea în mănăstire, Patriarhul României a fost întâmpinat de Preasfințitul Ioachim Băcăuanul, Episcop-vicear al Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului, de arhim. Victorin Oanele, starețul asezării monahale, de preoții mai multor parohii din Arhiepiscopia Iașilor, de viețuitori ai Sihăstriei, de credincioși și de elevi ai Seminarului Teologic Liceal Ortodox „Veniamin Costachi”, de la Mănăstirea Neamț. Apoi, în Biserica „Sf. Teodora de la Sihla”, PS Episcop Ioachim Băcăuanul a oficiat o slujbă de Te Deum.

Două decenii de la chemarea Părintelui Paisie la Domnul

La Mănăstirea Sihăstria din Jud. Neamț, evenimentele prilejuite de comemorarea a 2 decenii de la trecerea la cele veșnice a ieroschimonahului Paisie Olaru au debutat sâmbătă, 16 octombrie, cu oficierea Sfintei Liturghii. Apoi, parastasul pentru părintele Paisie a fost săvârșit de Întâistătorul Bisericii noastre, înconjurat de soborul de ierarhi, preoți și diaconi, în prezența a sute de credincioși. Părintele Patriarh Daniel a evocat cu acest prilej personalitatea duhovnicului Paisie Olaru: „Chipul luminos al părintelui Paisie Olaru rămâne viu întipărit în memoria noastră, în sufletul nostru, sub forma acestor trei lumini împletite între ele, și anume: chipul unui rugător smerit, al unui sfătuitor înțelept și al unui părinte milostiv”. Soborul de ierarhi, preoți și diaconi, căruia i s-a adăugat mulțimea de pelerini, s-a îndreptat către mormântul marelui duhovnic Paisie, unde a fost oficiat un Trisaghion.

cea de obște. Acum nu ne mai dă sfaturi, dar ne privește cu dragoste din ceruri. De acolo observă dacă împlinim cele ce ni le-a dat și se roa-

➔ În continuare, la demisolul Bisericii „Sf. Teodora de la Sihla”, a avut loc un simpozion dedicat împlinirii a 20 de la trecerea la Domnul a părintelui Paisie. În debutul manifestării, moderate de arhim. Nichifor Horia, exarhul administrativ al Arhiepiscopiei Iașilor, a fost prezentat un film documentar despre părintele Paisie Olaru, realizat de postul de televiziune al Patriarhiei Române, TRINITAS TV, intitulat „Părintele Paisie, Duhovnicul”. Ierarhii prezenți au ținut cuvântări și au dat mărturie despre chipul duhovnicesc al părintelui Paisie. De asemenea, a fost prezentat un film cu ieroschimonahul Paisie, din arhiva Mănăstirii Sihăstria. Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Teofan a remarcat, la finalul manifestărilor, că împlinirea celor 20 de ani de la plecarea părintelui Paisie la Domnul s-a transformat într-o surprinzătoare și benefică întâlnire cu marele duhovnic de la Mănăstirea Sihăstria.

gă pentru ca nici unul dintre ucenicii săi să nu piară, ci să intre în viața veșnică, alături de el.

Cuvioase Părinte Paisie, roagă-te pentru noi!

Evenimente care au marcat hramul Catedralei arhiepiscopale din Roman

Sute de credincioși au trecut pe la Catedrala arhiepiscopală din Roman, pentru a se închina veșmântului Sfintei Cuvioase Parascheva. Veșmântul, care a acoperit pentru o vreme moastele Sfintei, a fost adus la Roman, în ziua de 13 octombrie, de la Catedrala mitropolitană din Iași. De asemenea, în ajunul serbării Sfintei Cuvioase Parascheva, Preafericitul Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a venit într-o scurtă vizită și la Centrul Eparhial Roman, răspunzând astfel invitației Preasfințitului Ioachim Băcăuanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului.

În ziua hramului, ziua pomenirii Sfintei Cuvioase Parascheva, pe 14 octombrie, la Catedrala arhiepiscopală din Roman, Sfânta Liturghie a fost oficiată de un impresionant sobor de preoți.

Catedrala „Sfânta Cuvioasă Parascheva” din Roman s-a dovedit a fi neîncăpătoare pentru toți cei care au ținut să fie prezenți la serbarea hramului, aducând prinosul lor de rugăciune către Ocrotitoarea Moldovei, care, de peste 600 de ani, mijlocește între ei și Dumnezeu. Slujba din ziua hramului a fost oficiată de un sobor de preoți, sub protia părintelui vicar Ioan Gherasimescu, alături de care s-au aflat preoți consilieri și inspecitori din cadrul Centrului eparhial de la Roman. În cuvântul rostit cu această ocazie, părintele vicar Ioan Gherasimescu a explicat credincioșilor prezenți importanța și rolul credinței în viața fiecărui creștin.

La final, s-a oficiat Slujba Parastasului pentru citorii Catedralei arhiepiscopale de la Roman.

Preafericitul Părinte Patriarh Daniel în vizită la Centrul Eparhial Roman

În ajunul serbării Sfintei Cuvioase Parascheva, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, aflat în vizită pastorală în Mitropolia Moldovei și Bucovinei, a ajuns și la Centrul Eparhial Roman, răspunzând astfel invitației Preasfințitului Ioachim Băcăuanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului, de a veni la Catedrala arhiepiscopală pentru a-l vizita pe Înaltpreasfințitul Eftimie, Arhiepiscopul Romanului și Bacăului. Alături de Preafericitul Sa s-au aflat și Înaltpreasfințitul Vasiliu, Mitropolit de Elasona, Înaltpreasfințitul Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, precum și Preasfințitul Ambrozie, Episcopul Giurgiului. Preafericitul Părinte Daniel a fost întâmpinat în fața Catedralei Arhiepiscopale din Roman de către Preasfințitul Părinte Ioachim Băcăuanul, alături de preoți din cadrul Centrului Eparhial din Roman.

Cu această ocazie, PF Părinte Patriarh Daniel a rostit un scurt cuvânt în Catedrala arhiepiscopală,

FOTO: „ZIARUL LUMINA”

Aflat în vizită pastorală în Mitropolia Moldovei și Bucovinei, PF Părinte Patriarh Daniel s-a oprit și la Roman

arătând legătura dintre Iași și Roman „prin însuși faptul că ambele catedrale poartă același hram” al Sfintei Parascheva, „iar aici, în această catedrală, a fost pomenită Sfânta Parascheva cu mult timp înainte ca moastele ei să fie aduse la Iași. (...) Avem un cult al Sfintei Parascheva exprimat în pictura acestei biserici cu peste 100 de ani înainte de venirea moaștelor Sfintei Parascheva, în 1641, la Iași. Cred că aici, la Roman, în această catedrală, avem cea mai dezvoltată expunere, în frescă, a vieții Sfintei Cuvioase Parascheva. (...)”

Rugăm pe Hristos Domnul ca, prin rugăciunile, solirile, mijlocirile Sfintei Cuvioasei Maicii noastre Parascheva, să dăruiască sănătate și ajutor Înaltpreasfințitului Arhiepiscop Eftimie, Preasfințitei Voastre, colaboratorilor Centrului Eparhial, preoților, monahilor și tuturor credincioșilor”, a spus PF Părinte Patriarh Daniel.

Daruri cu binecuvântare arhierescă

Catedralei arhiepiscopale din Roman, Preafericitul Părinte Patriarh i-a dăruit o Evanghelie, un volum despre activitatea socială a Bisericii și volumul „Conducătorul Creștin Înțelept – Învățăturile Împăratului Vasile I Macedoneanul către fiul său, Leon cel Înțelept; Sfaturile creștino-politice ale Mitropolitului Antim Ivireanul către Domnitorul Ioan Ștefan-Cantacuzino”.

Celor prezenți, ca semn de binecuvântare, Preafericitul Părinte Patriarh le-a oferit iconițe cu Sfânta Cuvioasă Parascheva. De asemenea, Preasfințitul Episcop Ioachim Băcăuanul a oferit Preafericitului Sale două volume editate cu prilejul Anu-

lui Omagial al Crezului Ortodox și al Autocefaliei Românești: „Autocefalie și Patriarhie” și „Episcopul Melchisedec – Eminent ierarh, pedagog și om de cultură”.

Apoi, ierarhi și preoți au mers la reședința Arhiepiscopală unde Întâistătătorul Bisericii Ortodoxe Române, alături de ceilalți membri ai delegației, s-a întâlnit cu Înaltpreasfințitul Eftimie, pe care l-a felicitat și căruia i-a urat multă sănătate. (C. G.)

Un veșmânt al Sfintei Cuvioase Parascheva a ajuns la Roman

Zeci de preoți și numeroși credincioși au întâmpinat la Catedrală „Sf. Cuv. Parascheva” din Roman, miercuri, 13 octombrie, la orele după-amiezii, veșmântul Cuvioasei Parascheva. Veșmântul a fost adus, cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, de la Catedrala mitropolitană din Iași, cu ocazia serbării hramului Catedralei arhiepiscopale din Roman. Adus din inițiativa PS Episcop Ioachim Băcăuanul, cu ocazia serbării hramului Ocrotitoarei Moldovei, veșmântul Sfintei Parascheva a fost depus spre închinare în Catedrala arhiepiscopală din Roman. Relieva sfântă a fost purtată în procesiune în jurul catedralei, după care, a urmat Slujba Vecerniei, oficiată de către Preasfințitul Ioachim Băcăuanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului, înconjurat de un impresionant sobor de preoți.

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române
a aprobat canonizarea Cuviosului Irodion
de la Lainici, cu ziua de pomenire la 3 mai.

ACTUALITATE

Ședința de toamnă a Sfântului Sinod al BOR

În zilele de 28 și 29 octombrie a.c. s-a reunit Sfântul Sinod al BOR. Astfel, pe 28 octombrie, s-a desfășurat ședința solemnă a Sfântului Sinod dedicată Anului Omagial al Crezului Ortodox și al Autocefaliei Românești. În ziua de 29 octombrie 2010, în Sala sinodală din Reședința patriarhală, sub președinția Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, a avut loc ședința de lucru a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

În cadrul acesteia s-a aprobat canonizarea Cuviosului Irodion de la Mănăstirea Lainici, duhovnicul Sfântului Ierarh Calinic de la Cernica, cu data de prăznuire 3 mai. În cadrul ședinței sinodale o atenție deosebită a fost acordată intensificării vieții duhovnicești în școlile de teologie și problemelor pastorale din diaspora ortodoxă română.

În ziua Sărbătoririi Sfântului Ierarh Iachint, Mitropolitul Țării Românești, 28 octombrie, a avut loc Ședința Solemnă a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, dedicată Anului Omagial al Crezului Ortodox și al Autocefaliei Românești. Cuvântul de deschidere a fost rostit de Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, care a vorbit, între altele, despre importanța Crezului Ortodox și a subliniat importanța dobândirii Autocefaliei Bisericii Ortodoxe Române. În continuare, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a mulțumit Sanctității Sale Bartolomeu, Patriarhul Ecumenic, pentru prezența la acest eveniment deosebit.

Activitatea Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului remarcată în raportul-sinteză prezentat Sfântului Sinod

În continuarea cuvântului de deschidere a PF Părinte Patriarh Daniel, a urmat alocuțiunea Sanctității Sale Bartolomeu, Patriarhul Ecumenic al Constantinopolului, dedicată Anului Crezului Ortodox și al Autocefaliei Românești.

De asemenea, Președintele României, domnul Traian Băsescu, a transmis un mesaj de felicitare Preafericitului Părinte Patriarh Daniel,

ierarhilor Bisericii noastre și tuturor participanților la Ședința Solemnă a Sfântului Sinod. Mesajul a fost citit de domnul Cătălin Buciumeanu, Consilier prezidențial pentru Culte.

Ședința a continuat cu prezentarea raportului-sinteză intitulat „2010 – Anul Crezului Ortodox și al Autocefaliei Românești”, sub aspect religios-duhovnicesc, cultural-editorialistic și mediativ, în cuprinsul eparhiilor din Patriarhia Română de către Preasfințitul Părinte Ciprian Cămpineanu, Episcop-vicar patriarhal și Secretarul Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române. În cadrul acestuia, Arhiepiscopia Romanului și Bacăului a fost menționată și apreciată, alături de alte câteva Eparhii, pentru manifestările ample dedicate Anului Omagial al Crezului Ortodox și Autocefaliei Românești.

Trei volume omagiale dedicate Autocefaliei Românești

Ședința a continuat cu vizionarea Filmului intitulat „Binecuvântare pentru popor. Patriarhia Română - Istorie - Organizare - Misiune”, prezentat de TRINITAS TV, cât și cu prezentarea cărții „Titulatura și distincțiile onorifice acordate de Patriarhia Constantinopolului mitropoliților Țării Românești (secolele XIV-XVIII)” și a volumelor din trilogia AUTOCEFALIE: vol. I - Autocefalia, libertate și demnitate; vol. II - Autocefalie și responsabilitate; vol. III - Autocefalie și comuniune. Biserica Ortodoxă Română în dialog și cooperare externă (1885-2010).

Ședința Solemnă a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române s-a încheiat prin susținerea unui scurt concert de muzică bizantină de protopsaltul grec Theodoros Vasilikos.

La Ședința Solemnă a Sfântului Sinod, dedicată Anului Omagial al Crezului Ortodox și al Autocefaliei Românești, desfășurată în Aula Magna „Teoctist Patriarhul” a Palatului Patriarhiei au participat Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Sanctitatea Sa Bartolomeu, Patriarhul Ecumenic al Constantinopolului, și ierarhi ai Bisericii noastre, membri ai Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

De asemenea, au fost prezente la acest eveniment membrii delegațiilor Patriarhiei de Constantinopol și Bisericii Greciei, membrii Permanenței CNB și Permanenței Arhiepiscopiei Bucureștilor, cadre didactice, protopopi, preoți, monahi, studenți teologi și elevi seminariști.

Cuviosul arhimandrit Irodion Ionescu, duhovnicul Sfântului Ierarh Calinic de la Cernica, a trăit în a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Canonizarea sa a fost aprobată de Sfântul Sinod al BOR, în ședința din 29 octombrie

Cuviosul Irodion, un nou sfânt român

La Reședința Patriarhală din București s-a desfășurat, în ziua de 29 octombrie a.c., ședința de lucru a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române. Întrunirea a fost prezidată de Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, informează Radio TRINITAS.

În deschiderea lucrărilor, Patriarhul României a rostit un cuvânt în care a vorbit despre binecuvântările primite de hramul Sfântului Dimitrie cel Nou, Ocrotitorul Bucureștilor, dar și de manifestările dedicate, anul acesta, Crezului Ortodox și Autocefaliei Românești. A urmat apoi cuvântul de meditație al Înaltpreasfințitului Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei. Tema abordată a fost „Arhiereul – Slujitorul demn și conducător smerit în Biserică”.

În continuare, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a aprobat canonizarea Cuviosului Irodion de la Lainici, cu ziua de pomenire la 3 mai. Propunerea sanctificării fostului stareț a fost înaintată de Sinodul Mitropoliei Olteniei, după ce, în urmă cu aproape un an de zile, pe data de 10 aprilie 2009, la Mănăstirea Lainici, în prezența Înaltpreasfințitului Părinte Irineu, Arhiepiscopul Craiovei și Mitropolitul Olteniei, au fost scoase la lumină moaștele Cuviosului Irodion. (www.basilica.ro)

Autocefalia bisericească: unitate de credință și libertate de conducere

Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, a primit, pe 15 octombrie, în timpul vizitei canonice în Mitropolia Moldovei și Bucovinei, titlul de Doctor Honoris Causa al Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași. Cu acest prilej PF Părinte Patriarh Daniel a susținut prelegerea al cărei text îl redăm integral în cele ce urmează, ca o sinteză a manifestărilor dedicate Autocefaliei Românești, în anul 2010, pe întreg cuprinsul Patriarhiei Române.

† DANIEL,
Patriarhul Bisericii
Ortodoxe Române

Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, Doctor Honoris Causa al Universității „Al. I. Cuza” din Iași

I. Autocefalia – notă caracteristică a Ortodoxiei

Ortodoxia sau Biserica Ortodoxă universală se prezintă astăzi ca fiind o comuniune de Biserici autocefale surori, egale între ele, libere unele față de altele în ceea ce privește conducerea administrativă, dar unite unele cu altele prin aceeași credință, aceeași viață sacramentală și aceeași structură și disciplină canonică (juridică). Aceste Biserici autocefale, recunoscute ca atare în întreaga Ortodoxie sunt: *Patriarhia Ecumenică de Constantinopol* (cu sediul la Istanbul, Turcia); *Patriarhia Alexandriei* (cu sediul la Alexandria, Egipt); *Patriarhia Antiohiei* (cu sediul la Damasc, Siria); *Patriarhia Ierusalimului* (cu sediul la Ierusalim, Israel); *Patriarhia Rusă* (cu sediul la Moscova); *Patriarhia Sârbă* (cu sediul la Belgrad); *Patriarhia Română* (cu sediul la București); *Patriarhia Bulgară* (cu sediul la Sofia); *Patriarhia Georgiei* (cu sediul la Tbilisi); *Arhiepiscopia Ciprului* (cu sediul la Nicosia); *Biserica Ortodoxă a Greciei* (cu sediul la Atena); *Biserica Ortodoxă a Albaniei* (cu

sediul la Tirana); *Biserica Ortodoxă a Poloniei* (cu sediul la Varșovia); *Biserica Ortodoxă a Cehiei și Slovaciei* (cu sediul la Praga).

Sinodul ecumenic, autoritatea supremă

Ortodocșii din diaspora care au emigrat din țările unde Bisericele Ortodoxe sunt autocefale, sau care au devenit ortodocși în urma misiunii unor Biserici Ortodoxe depind, în general și în mod firesc, din punct de vedere canonic, de una din Bisericele-mame, în a cărei jurisdicție canonică și grijă pastorală se află, fie datorită identității de credință și de etnie cu această Biserică, fie datorită faptului că au devenit fiii acestei Biserici în urma primirii Botezului într-o comuniune a acesteia și de la un slujitor al ei.

Între Bisericele Ortodoxe autocefale surori și egale între ele, Patriarhia Ecumenică de Constantinopol se bucură de un *primat de onoare* care, atunci când împrejurările o cer, se prezintă sub forma unui primat de coordonare a core-sponsabilității panortodoxe în acțiuni care

privesc întreaga Ortodoxie, ca de pildă, în vremea noastră, conferințele panortodoxe sau dialogul panortodox cu diferitele confesiuni creștine etc. Titlul de *patriarh ecumenic* pe care îl poartă Arhiepiscopul Constantinopolului derivă de la cuvântul „*oikoumene*” care înseamnă lumea locuită de oameni. Acest titlu a intrat în uz la Constantinopol începând cu secolul al VI-lea, deci *într-o vreme când orașul Constantinopol era capitala Imperiului Roman creștin sau a lumii creștine*. Cu alte cuvinte, *patriarhul ecumenic era patriarhul din capitala imperială a lumii creștine, dar nicidecum patriarhul întregii creștinătăți, deoarece existau și alte patru Patriarhii: Roma, Alexandria, Antiohia și Ierusalim*. De altfel, *patriarhul ecumenic este ales doar de sinodul Patriarhiei Ecumenice, fără participarea altor Biserici autocefale surori*. Titlul de „*patriarh ecumenic*” este deci un *titlu onorific care nu implică deloc ideea unei jurisdicții sau puteri bisericești universale*. Când însă este vorba de un sinod, sobor sau conciliu ecumenic, cuvântul „*ecumenic*” înseamnă „*a toată lumea*” (creștină). Un sinod ecumenic este deci un sinod cu autoritate universală, *pentru că reunește ierarhi ai tuturor Bisericilor Ortodoxe din lume și exprimă în modul cel mai solemn credința Ortodoxiei universale*. Prin urmare, *sinodul ecumenic este autoritatea supremă în materie de învățătură dogmatică, sacramentală și canonic-pastorală*. Dogmele și canoanele sinoadelor ecumenice sau cele confirmate de ele sunt valabile și normative în întreaga Ortodoxie.

Biserica Ortodoxă universală – o comuniune de Biserici egale

În comuniunea Bisericilor Ortodoxe autocefale, patriarhul ecumenic, întrucât se bucură doar de un primat de onoare, nu are vreun drept de jurisdicție asupra celorlalte Biserici Ortodoxe autocefale surori, nici dreptul de a vorbi sau decide ceva în numele întregii Ortodoxii, fără acordul celorlalte Biserici Ortodoxe surori, dar poate iniția consultări cu celelalte Biserici autocefale pentru o acțiune comună. Toate acestea arată că *autocefalia unei Biserici locale, indiferent de vechime sau mărime, patriarhie sau mitropolie, implică egalitatea ei canonică și pastorală cu toate celelalte Biserici autocefale*

Specificul unității bisericești a Ortodoxiei universale este afirmarea *principiului egalității* și *coresponsabilității Bisericilor surori*.

DOSAR

surori. Cu alte cuvinte, organizarea vieții ecle-siale a Ortodoxiei universale, potrivit *principiului fraternității și egalității Apostolilor între ei, se exprimă într-o comuniune de Biserici egale* reprezentată pe plan universal de *Sinodul ecumenic*, iar la nivel regional (național sau provincial), de *Sinodul patriarhal* sau *Sinodul mitropolitan*. Chiar și dreptul de a primi apel și dreptul de devoluțiune al patriarhului și al mitropolitului derivă din responsabilitatea lor de a prezida sinodul patriarhal, respectiv, sinodul mitropolitan. Astfel, *sinodalitatea, ca autoritate rezultată din comuniunea dogmatică, liturgică și canonică a Bisericilor locale exprimată în sinodul episcopilor, nu poate fi subordonată unei autorități primatiale singulare: patriarh sau papă, ci doar prezidată sau coordonată de cel dintâi dintre episcopi*. În Ortodoxie, *primatul, adică slujirea, oficiul sau rangul de protos, este integrat în sinodalitate*, după cum, în Sfânta Treime, Tatăl este „Protos”, dar egal cu Fiul și cu Duhul, iar unitatea lor este comuniunea lor de iubire reciprocă și de conlucrare fără subordonare, izolare sau separație. Astfel, *sinodalitatea este imagine sau icoană a comuniunii apostolice, în care întâistătorul între Apostoli nu este unul deasupra tuturor (unus su-*

per omnes), ci unul între egali (unus inter pares), chiar dacă este în fruntea lor. În același timp *sinodalitatea este și imagine sau icoană spirituală a comuniunii trinitare*, în care Persoanele divine distincte sunt deoifintă (consubstantiale), egale între Ele, și unite în comuniune de iubire, comuniune care se manifestă în dăruirea lor reciprocă și în conlucrarea lor în creație și în iconomia mântuirii lumii. În acest sens, *comuniunea trinitară devine normativă pentru comuniunea eclesială*, cum se arată în *Evangelia după Ioan (17, 21-22) și canonul 34 Apostolic*. În consecință, devierea de la sinodalitate poate deveni deviere de la eclesiologia trinitară și apostolică.

Specificul unității bisericești a Ortodoxiei universale este afirmarea *principiului egalității și coresponsabilității Bisericilor surori, și nu afirmarea principiului subordonării sinodului regional sau ecumenic unui singur ierarh, cu putere dogmatică și canonică supremă și absolută, cum este puterea singulară a papei în Biserica Romano-Catolică*. La această putere singulară și absolută a papei s-a ajuns treptat, în mileniul al II-lea, după Schisma din 1054, printr-o *subordonare sistematică a autorității sinoadelor*

provinciale și universale (ecumenice) autorității papei, care aprobă singur actele sinodului sau conciliului ecumenic, pentru ca acestea să poată fi valide. Din acest motiv, în prezent *singura autocefalie existentă în Biserica Romano-Catolică este autocefalia personală a papei*, nu cea a vreunui sinod al episcopilor.

Principiul autocefaliei multiple, definitoriu pentru Ortodoxie

Totuși, în pofida acestei mari deosebiri între Ortodoxie și Romano-Catolicism, în privința *relației dintre sinodalitate și întâietate sau primat*, deosebire care constituie până astăzi un obstacol major în calea unirii celor două Biserici, *ceea ce este comun amândurora este importanța episcopatului în păstrarea unității de credință, de viață sacramentală și disciplină canonică, de-a lungul secolelor*. În acest sens, pentru ca dialogul teologic dintre Biserica Ortodoxă și Biserica Romano-Catolică să avanseze, trebuie ca discuția despre primatul papei să fie pusă în relație cu autoritatea sinodului autocefal. Desigur, există la Roma o încercare de revenire la sinodalitate prin instituirea *Sinodului episcopilor* care se întrunește periodic, însă acesta nu este în prezent un for decizional, ci doar consultativ.

Deci principiul autocefaliei multiple sau al pluricefaliei distinge Ortodoxia de monocefalia absolută a papei din Biserica Romano-Catolică, în care toți episcopii Bisericilor locale (diecese), inclusiv patriarhii care prezidează sinoadele Bisericilor Orientale unite cu Roma, sunt subordonați papei ca autoritate doctrinară și canonică supremă. Pe de altă parte, *același principiu al autocefaliei multiple distinge Ortodoxia și de Protestantism, care, deși pune accentul, ca și Ortodoxia, pe libertatea Bisericilor locale, totuși nu mai are capacitatea de a forma în totalitatea sa o singură Biserică și nici nu face dovada de a fi păstrat unitatea de doctrină a credinței, de viață sacramentală și de structură canonică din timpul sinoadelor ecumenice*. Aceasta se explică mai ales prin faptul că *Reforma protestantă a suprimat episcopatul sacramental și sinodalitatea episcopală ca manifestare a coresponsabilității apostolice în păstrarea unității de credință de-a lungul secolelor (succesiunea apostolică pe linie episcopală)*.

Adevărata libertate creștină nu se realizează prin schismă

Spre deosebire de Protestantism, care se prezintă sub forma unei multimi de Biserici sau comunități confessionale diferite între ele în ceea ce privește atât doctrina credinței, cât și viața sacramentală și disciplina canonică, *Ortodoxia, fidelă eclesiologiei apostolice și eclesio-*

Tomosul de recunoaștere a autocefaliei Bisericii Ortodoxe Române

În Ortodoxie nu oricine și oricum poate înființa Biserici locale noi.

logiei sinoadelor ecumenice din timpul arhiepiscopilor, mitropoliilor sau patriarhilor autocefale, are conștiința vie de a fi sau forma o **singură Biserică**, în continuitatea Bisericii nedespărțite a lui Hristos, adică a Bisericii din timpul Apostolilor și al Sfinților Părinți adunați în sinoadele ecumenice. Ortodoxia afirmă acest adevăr, nu ca pe un merit al oamenilor, ci ca pe un dar sau ajutor de la Dumnezeu în păstrarea unității dogmatice, sacramentale și canonice a tuturor Bisericilor Ortodoxe surori, între ele, pe baza Tradiției apostolice și patristice. Astăzi, această fidelitate față de Tradiția apostolică și patristică trebuie reafirmată ca bază de dialog cu alte Biserici și uneori ca un corectiv adus unor tendințe interne de a diminua rolul sinodalității în favoarea întâietății sau primatului, care este înțeles mai mult ca privilegiu singular, decât ca responsabilitate în interiorul sinodalității, slăbind astfel fraternitatea și egalitatea Bisericilor Ortodoxe autocefale surori.

Din punct de vedere al eclesiologiei ortodoxe, o Biserică locală ortodoxă canonică (în sensul cel mai restrâns) este o episcopie care are în fruntea sa un episcop ortodox canonic, care se află în comuniune cu întreg episcopatul ortodox canonic universal, și implicit cu totalitatea Bisericilor Ortodoxe autocefale surori.

De aceea, în Ortodoxie nu oricine și oricum poate înființa Biserici locale noi, sub pretextul sau cu pretenția de a crea Biserici „libere” sau „independente”, deoarece *adevărată libertate creștină nu se realizează prin răzvrătire, schismă sau separație bisericească, după cum nici unitatea sau comuniunea eclesială nu se impune prin constrângere, ci libertatea eclesială se manifestă prin afirmarea împreună, în comuniune, a unității de credință, de viață sacramentală, de iubire și de respect reciproc.* Iar când trebuie corectate abuzuri sau devieri de la normele comune și când se dorește înnoirea vieții bisericești, acestea trebuie să se facă, pe baza Tradiției Bisericii nedespărțite, nu împotriva ei și nici sub forma rupturii cu ea, ci printr-o fidelitate reînnoită față de Biserica cea una, sfântă, sobornicească și apostolică a lui Hristos de-a lungul veacurilor.

II. Drepturile unei Biserici autocefale

Biserica autocefală este o Biserică având conducere proprie sau de sine (în grecește *autos* = de sine, propriu; *kefalé* = cap, conducere). Organismul de conducere al unei Biserici autocefale este Sfântul Sinod prezidat de întâistătătorul acelei Biserici: patriarh, mitropolit sau arhiepiscop. Bisericile autocefale sunt *Biserici surori, egale între ele și libere unele în raport cu altele în ceea ce privește organizarea întregii vieți bisericești.*

Miron Cristea, primul Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române (1925-1939)

Autocefalia unei Biserici implică în același timp: *multe drepturi, multă libertate și multă responsabilitate în hotărârile pe care le ia aceasta.* Deși drepturile unei Biserici autocefale nu sunt expuse într-un cod canonic, ele derivă dintr-un consens al practicii vieții Bisericilor autocefale de-a lungul veacurilor, întrucât totdeauna au existat mai multe Biserici autocefale, în frunte cu patriarhiile vechi Roma, Constantinopol, Alexandria, Antiohia, Ierusalim (Pentaria), iar Sinodul III Ecumenic (431), prin canonul 8 acordă autocefalie și Bisericii Ciprului.

Drepturile Bisericilor autocefale sunt:

a. *dreptul de a avea propriul sinod al episcopilor, prezidat de un patriarh, mitropolit sau arhiepiscop;* acest sinod este singura autoritate canonică pentru tot ceea ce privește organizarea vieții bisericești; hotărârile sale sunt definitive și nu trebuie confirmate de vreo autoritate eclesială externă;

b. *dreptul de a alege proprii săi episcopi,* inclusiv pe întâistătătorul ei (patriarh, mitropolit, sau arhiepiscop), fără o confirmare a acestora de către o autoritate bisericească externă;

c. *dreptul de a înființa și organiza eparhii sau mitropolii, sinoade mitropolitane și adunări bisericești eparhiale* care privesc comunitățile din jurisdicția sa canonică;

d. *dreptul de a întocmi și promulga legi sau regulamente și reguli bisericești* cu valabilitate pentru toate comunitățile bisericești din jurisdicția sa;

e. *dreptul de a înființa instanțe canonice de judecată sau tribunale bisericești* în vederea reglementării disciplinei bisericești;

f. *dreptul de a cultiva relații fraternelor cu alte Biserici Ortodoxe autocefale* și de a întreprinde acțiuni de interes comun într-o anumită regiune, precum și *dreptul de a iniția dialoguri bilaterale de ordin practic cu unele confesiuni creștine,* desigur, nu în numele Ortodoxiei întregi;

g. *dreptul de a sfinți Sfântul și Marele Mir* (care este folosit la săvârșirea Sfintei Taine a Mirungerii, la sfințirea antimiselor și a bisericilor);

h. *dreptul de a canoniza sfinți locali și de a compune slujbele dedicate lor;*

i. *dreptul de a înființa școli teologice;*

j. *dreptul de a păstori propria sa diasporă,* asigurând preoți și ierarhi pentru aceasta.

În rezumat, Biserica autocefală este o Biserică liberă în deciziile sale privind: *alegerea și hirotonirea episcopilor; administrația bisericească; organizarea educației teologice, a vieții liturgice și a activității pastorale și misionare, liberă în ceea ce privește misiunea sau slujirea sa în societate, relațiile frățești sau de cooperare cu alte Biserici, precum și relațiile cu autoritățile civile din țara în care păstorește comunități eclesiale.* O Biserică autonomă se distinge de o Biserică autocefală prin faptul că nu se bucură de toate aceste drepturi enumerate mai sus: de pildă, *întâistătătorul sau primatul ei trebuie să fie confirmat de Biserica Mamă,* care își rezervă și dreptul de a întocmi și promulga legi bisericești, de a înființa instanțe canonice și mai ales dreptul de a consacra Sfântul și Marele Mir, iar uneori și dreptul de a supraveghea relațiile Bisericii autonome cu alte Biserici Ortodoxe autocefale sau cu unele confesiuni creștine.

III. Condițiile obținerii autocefaliei

În ceea ce privește acordarea sau recunoașterea autocefaliei unei Biserici locale de către Biserica Mamă și de către totalitatea Bisericilor Ortodoxe autocefale, trebuie să precizăm că Ortodoxia nu dispune la ora actuală de reguli canonice unanim acceptate privind modalitatea acordării sau recunoașterii autocefaliei, fapt pentru care această temă a și fost înscrisă pe agenda viitorului Sinod panortodox. În decursul istoriei, recunoașterea autocefaliei unei Biserici dintr-o țară sau regiune a fost, uneori, un proces complicat și dificil, condiționat nu numai de principii canonice eclesiale, ci și de diferiți factori de ordin istoric, misionar, etnic și politic. Astfel, au fost cazuri în care unele Biserici autocefale și-au pierdut autocefalia pentru o perioadă anume, sau chiar în mai multe

Bisericile autocefale ortodoxe
au o constituție sacramentală
și canonică-pastorală comună.

Sfântul Sinod al BOR este singura autoritate canonică care coordonează întreaga viață bisericească a românilor ortodocși din țară și străinătate

➔ rânduri (de pildă, Biserica Ortodoxă Sârbă), tocmai datorită fluctuațiilor istoriei, a stăpânirilor și a frontierelor politice statale. Însă când contextul istoric a fost favorabil, autocefalia s-a impus ca o necesitate pastoral-misionară, ca libertate de acțiune sporită. Această orientare are o bază canonică solidă în hotărâri ale Sinodului IV Ecumenic și ale Sinodului VI Ecumenic, care permit Bisericii o adaptare misionară și pastorală adecvată contextului istoric. De altfel, spre deosebire de sfintele dogme care privesc credința ortodoxă, sfintele canoane sunt reguli pastorale de organizare a vieții, astfel încât să fie apărată și promovată lucrarea Evangheliei lui Hristos în viața poporului creștin (cf. canonul 8 al Sinodului III Ecumenic).

Între **condițiile obținerii autocefaliei** pot fi enumerate:

a. *capacitatea spirituală și materială a unei Biserici locale de a menține și promova credința ortodoxă și de a organiza viața bisericească a unui popor în totalitatea sa, fapt dovedit în decursul unei lungi perioade de timp;*

b. *numărul suficient (cel puțin trei) al episcopilor titulari;*

c. *dorința sau voința episcopilor, a clerului și credincioșilor din eparhiile dintr-o țară de a se organiza ca Biserică autocefală;*

d. *un teritoriu bine definit și un context etnic sau cultural în care această Biserică locală și-a arătat capacitatea sa misionară și pastorală;*

e. *autocefalia a fost adesea condiționată de independența statală sau politică a teritoriului*

sau a țării în care se află Biserica locală respectivă. Această condiționare a organizării vieții bisericești de evoluția organizării statale derivă din spiritul canoanelor 17 și 28 ale Sinodului IV Ecumenic (451), precum și al canonului 38 al Sinodului VI Ecumenic (Trulan, 692), potrivit cărora, pentru o mai bună coordonare a vieții bisericești și a activității misionare, organizarea bisericească trebuie să țină seama de evoluția organizării civile din Imperiul Roman creștin. Însă, după ce imperiile creștine și Imperiul Otoman s-au destrămat au apărut statele independente naționale, în care Bisericile s-au organizat progresiv ca Biserici autocefale, iar unele dintre acestea au devenit mai târziu Patriarhii noi, adăugându-se la vechile Patriarhii din timpul Imperiului creștin, după cum într-o familie, copiii care ajung la maturitate întemeiază propriile lor familii alături de familia în care s-au născut.

f. *Biserica Mamă, care are responsabilitatea canonică și pastorală pentru Biserica locală fiică aflată sub jurisdicția sa, trebuie să fie convinsă de posibilitatea și necesitatea acordării sau recunoașterii autocefaliei dorită de această Biserică locală-fiică. Recunoașterea acestei autocefalii și, în general, drepturile și îndatoririle majore legate de ea, sunt precizate într-un act oficial și solemn, numit Tomos; această recunoaștere a autocefaliei de către Biserica Mamă, este adusă la cunoștința tuturor Bisericilor Ortodoxe surori, cărora li se cere să recunoască, la rândul lor, Biserica respectivă ca Biserică autocefală soră. În prezent, această procedură este considerată insuficientă și se află în dez-*

baterie în cadrul unei comisii panortodoxe. Patriarhia Ecumenică dorește ca Tomosul de autocefalie să fie semnat numai de patriarhul ecumenic, pe când alte patriarhii (Rusă și Română) doresc ca Tomosul să fie semnat de toți întâistătorii Bisericilor Ortodoxe surori, după modelul actelor Sinoadelor ecumenice semnate de ierarhii care au participat la eveniment.

IV. Scopul autocefaliei: comuniunea bisericească fraternă sau unitate în libertate responsabilă

Atât autocefalia cât și autonomia unei Biserici nu sunt un scop în sine, ci ele vizează realizarea comuniunii fraternelor și responsabile între diferite Biserici locale, reprezentate prin episcopii lor, **comuniune care nu este nici unitate constrângătoare, nici libertate schismatică (separatistă), sau pretext de izolare și de indiferență față de viața altor Biserici.**

Bisericile autocefale nu sunt Biserici independente după modelul statelor independente și suverane, care pot schimba, într-un fel sau altul, regimul social-politic și constituția lor fundamentală, **deoarece Bisericile autocefale ortodoxe au o constituție sacramentală și canonică-pastorală comună**, adică o identitate fundamentală care le unește pe toate și care transcende principiul autocefaliei ca principiu de conducere administrativă proprie. Acest fapt implică îndatorirea fiecărei Biserici autocefale de a păstra unitatea de credință, de viață sacramentală și de structură canonică cu toate celelalte Biserici Ortodoxe, în spiritul Tradiției apostolice și patristice a Bisericii nedespărțite a lui Hristos. **Vocația primordială și esențială a Bisericii este comuniunea oamenilor cu Sfânta Treime, prin predicarea Sfintei Evanghelii, prin Sfântul Botez, prin Sfânta Euharistie și prin toate Sfintele Taine, toate săvârșite de episcopi, preoți și diaconi ortodocși canonici, astfel încât viața Bisericii să fie o imagine sau o icoană a comuniunii Sfintei Treimi,** „ca toți să fie una, precum Noi suntem una“ (Ioan 17,21).

O studiere atentă a raportului dintre unitatea și libertatea eclesială în înțelegerea lor ortodoxă, arată că **unitatea bisericească autentică nu derivă din subordonare constrângătoare, ci din consultare reciprocă și cooperare fraternă, nici libertatea autentică bisericească nu derivă din izolare și indiferență față de alții, ci este o libertate pentru comuniune, deci libertate responsabilă.** De ce? Pentru că iubirea creștină, slujirea și responsabilitatea în Biserica sunt cu atât mai autentice, cu cât sunt împlinite în mai multă libertate.

Principiul autocefaliei nu este libertate
în izolare, ci libertate în comuniune.

În anul omagial al Crezului Ortodox și Autocefaliei Românești, la Editura Basilica, cu binecuvântarea PF Părinte Patriarh Daniel, a apărut trilogia Autocefalie

➔ Responsabilități ale Bisericii Ortodoxe autocefale

Această legătură strânsă care există între menținerea unității de credință și libertatea bisericească responsabilă este admirabil exprimată în conținutul *Tomosului* de recunoaștere a autocefaliei Bisericii Ortodoxe Române (din anul 1885), care cuprinde, de fapt, principiile de bază ale învățăturii ortodoxe despre autocefalie.

Din acest *Tomos* reies următoarele principii:

a. *Condiția primordială a acordării sau recunoașterii autocefaliei unei Biserici este: conservarea „unității indisolubile a credinței în legătura dragostei”. „Această unitate rămânând neatinsă și neclintită în toate veacurile – se spune în tomos –, chestiunile de administrație ecleziastică și ordinea demnităților se pot modifica potrivit cu starea țărilor. De aceea, și Preasfânta, Marea Biserică a lui Hristos, aprobând cu toată bunăvoința și recunoscând cu duhul păcii și al dragostei schimbările necesare administrației duhovnicești din Sfintele Biserici locale, le binecuvintează și le confirmă spre mai bună zidire a comunității credincioșilor.”*

Deci putem afirma că recunoașterea sau acordarea autocefaliei unei Biserici locale care n-a făcut, timp îndelungat, dovada capacității sale de a păstra neclintită unitatea credinței ortodoxe nu constituie un bine pentru viața spirituală a acelei Biserici și nici o acțiune responsabilă din partea Bisericii-Mame.

b. *Autoritatea supremă responsabilă de administrarea sau conducerea unei Biserici auto-*

*cefale este Sfântul Sinod al acesteia, prezidat de un arhiepiscop, mitropolit sau patriarh. Sfântul Sinod al acestei Biserici nu este subordonat altei autorități ecleziastice, dar Sfântul Sinod al unei Biserici autocefale trebuie să exercite această libertate totală de conducere bisericească având conștiința responsabilității directe în fața lui Hristos, Capul Bisericii și Arhierul Veșnic, după cum se spune în *Tomos*: „Așadar după cum am deliberat în Sfântul Sinod, cel de pe lângă noi, al iubiților noștri frați în Sfântul Duh și coliturghisitori, declaram că Biserica Ortodoxă din România să fie și să se numească și să se recunoască de către toți neatârnată și autocefală, administrându-se de propriul și Sfântul său Sinod, având ca președinte pe Înaltpreasfințitul și Preastimatul Mitropolit al Ungrovlahiei și Primat al României, cel după vreme, nerecunoscând în propria sa administrație internă nici o altă autoritate bisericească, fără numai pe Capul Bisericii Ortodoxe celei una, sfântă, catolică și apostolică, pe Mântuitorul Dumnezeu-Omul, Care este singura temelie și piatra cea din capul unghiului, și întâiul și supremul și veșnicul Arhieru și Arhipăstor”.*

c. *Recunoașterea autocefaliei unei Biserici locale implică deci recunoașterea autorității sale canonice egală cu autoritatea canonică a celorlalte Biserici surori. De aceea, Sinodul noii Biserici autocefale este numit „Sinod frate în Hristos”. Prin recunoașterea autocefaliei, o Biserică fiică devine Biserică soră având maturitate ecleziastică deplină. Această nouă Biserică autocefală se face cunoscută tuturor Bisericilor autocefale, pentru a fi primită în comuniunea lor universală.*

d. În *Tomosul* de autocefalie se mai precizează că această conducere de sine, în deplină libertate, implică, însă, o conformare liberă cu Tradiția continuă și neîntreruptă a Bisericii Ortodoxe.

În partea finală a *Tomosului* se enumeră și alte responsabilități ale Bisericii Ortodoxe autocefale:

e. Biserica autocefală, deși se bucură de toate prerogativele și drepturile inerente autocefaliei are, totuși, *datoria de a păstra comuniunea de credință și de viață sacramentală cu celelalte Biserici autocefale și, ca atare, Sfântul ei Sinod trebuie să pomenească în dipticele sale pe întâistătătorii acestor Biserici; să colaboreze și să se înțeleagă cu celelalte Biserici Ortodoxe „în toate chestiunile importante canonice și dogmatice, care au trebuință de o chibzuire mai generală și mai comună, după sfântul obicei al părinților, păstrat de la început”.*

Toate acestea arată că **principiul autocefaliei nu este libertate în izolare, ci libertate în comuniune**. Iar dacă această comuniune se manifestă mai ales la nivelul comemorării în timpul Liturghiei celebrată de întâistătătorul unei Biserici autocefale, al informării reciproce privind întronizarea noilor întâistătători și al consfătuirilor privind problemele de ordin bisericesc, o colaborare mai intensă în ceea ce privește viața pastorală în diaspora, misiunea și mărturia ortodoxă comună astăzi în lume, ar putea contribui și mai mult la convingerea că libertatea pe care o oferă autocefalia nu se manifestă în izolare sau autarhie, ci în dinamica vieții bisericești, în cooperare și ajutorare frățească. („Lumina de Duminică”, 31 octombrie 2010)

Notă: intertitlurile aparțin redacției

Dr. prof. Nicu Moldoveanu s-a format la umbra unui mare maestru, profesorul Nicolae Lungu, însă a devenit o personalitate distinctă în materie de muzică bisericească, în arta dirijatului, precum și în cea a compozițiilor muzicale.

OMAGIU

Tonalitățile armonice ale unei întâlniri rememorate

† IOACHIM BĂCĂUANUL

Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului

Am fost invitat să scriu un scurt eseu evocator pentru unul dintre reputații profesori de la Facultatea de Teologie „Patriarhul Iustinian” din București, Părintele Nicu Moldoveanu, care să sporească paginile volumului omagial ce s-a editat cu prilejul aniversării vârstei de 70 de ani, pe care marele maestru îi împlinește în anul mântuirii 2010.

Întrucât am avut șansa să-i stau adeseori în preajmă, la început mi-am închipuit că-mi va fi ușor să evoc figura emblematică a profesorului meu de muzică psaltică și liniară din anii 1976-1980, de la Institutul Teologic de Grad Universitar „Sf. Ecaterina” din București. Dar când mi-am etalat amintirile despre Prof. dr. Nicu Moldoveanu mi-am dat seama că este foarte dificil să-i zugrăvesc chipul în așa măsură, încât să surprind toate trăsăturile care să îi structureze distinsa personalitate. Am convingerea că, din numărul însemnat de ucenici pe care i-a format Părintele Nicu Moldoveanu, se va găsi totuși cineva să o creioneze cu multă acribie. De aceea, în cele ce urmează, mă limitez doar la a-mi exprima recunoștința și gratitudinea pentru profesorul ce mi-a dirijat pașii spre împlinirea oricărui lucru bun și să afirm că Maestrul Nicu Moldoveanu, pentru mine, întregeste panteonul „viris illustribus” care au contribuit la formarea mea ca slujitor al Bisericii lui Hristos.

O personalitate distinctă în materie de muzică bisericească

Fac parte din generația studenților teologi ai anilor pe care i-am consemnat mai sus. Pe atunci, la facultatea de la București erau repartizați elevii care absolveau seminariile de la Mănăstirea Neamț, București, Buzău și Craiova. De obicei, până ce se cristalizează relațiile dintre studenți, trebuie să treacă aproximativ un an. Pentru generația mea n-a fost așa. Autoritățile vremii au promulgat o lege prin care orice student admis la facultate trebuia să satisfacă mai întâi stagiul militar. Legea s-a aplicat și pentru studenții admiși la Facultatea de Teologie.

FOTO: „ZIARUL LUMINA”

Părintele profesor Nicu Moldoveanu a împlinit 70 de ani, în ziua de 20 octombrie a.c.. Renumitul profesor de muzică bisericească a fost distins de PS Părinte Patriarhul Daniel cu Ordinul „Sfinții împărați Constantin și Elena”. Evenimentul a fost marcat atât de lansarea volumului omagial „Părintele Profesor Doctor Nicu Moldoveanu, la 70 de ani”, cât și de organizarea unui concert aniversar de către Corul mixt al Facultății de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul” din București

Astfel, tinerii absolvenți ai seminariilor amintite ne-am întâlnit la Plenița, în Oltenia, pentru satisfacerea serviciului militar, așa cum ordonasera autoritățile comuniste ale timpului. Nu știu cât de bine ne-au instruit cadrele militare în mânăuirea armelor, dar în calitate de soldați-teologi am constituit una dintre celebrele corale militare ale timpului, încât regimentul de la Plenița, considerat batalion disciplinar al armatei române din acea epocă, a ajuns să fie perceput altfel datorită faimoasei „corale a popilor militari”, după cum ne batjocoreau unii.

După cele nouă luni de cazarmă, o bună parte dintre membrii coralei militare de la Plenița ne-am regăsit sub bagheta maestrului Nicu Moldoveanu la facultatea de la București. Eram într-un fel omogenizați, iar maestrul a putut lucra cu noi mult mai ușor. Amintesc faptul că generația mea a asistat la schimbarea grupului de mari profesori care, până atunci, deservise cu cinste Facultatea de Teologie de la București la mai toate disciplinele teologice. Iluștrii profesori de teologie, între care Părintele Stăniloae, Coman, Balca, Liviu Stan, Chițescu, Popescu, Braniște etc. își încheiau activitatea

universitară. Plecarea lor nu a creat însă un vid, pentru că aproape toți au știut să-și lase ucenici pe măsură la catedrele pe care le-au slujit cu demnitate. La catedra de muzică, după cum se știe, Facultatea de la București a avut pe inegalabilul și neobositul profesor Nicolae Lungu. Când generația mea a început facultatea, în 1976, marele compozitor și dirijor își încetase și el activitatea universitară, dar lăsase la catedră pe eminentul său discipol, Nicu Moldoveanu. La început nu mi-am dat seama dacă profesorul nostru imită sau nu pe înaintașul său. Ulterior, am constatat că Părintele prof. Nicu Moldoveanu s-a format la umbra unui mare maestru, profesorul Nicolae Lungu, însă a devenit o personalitate distinctă în materie de muzică bisericească, în arta dirijatului, precum și în cea a compozițiilor muzicale.

De dragul lui nu am lipsit la nicio repetiție și la niciun concert

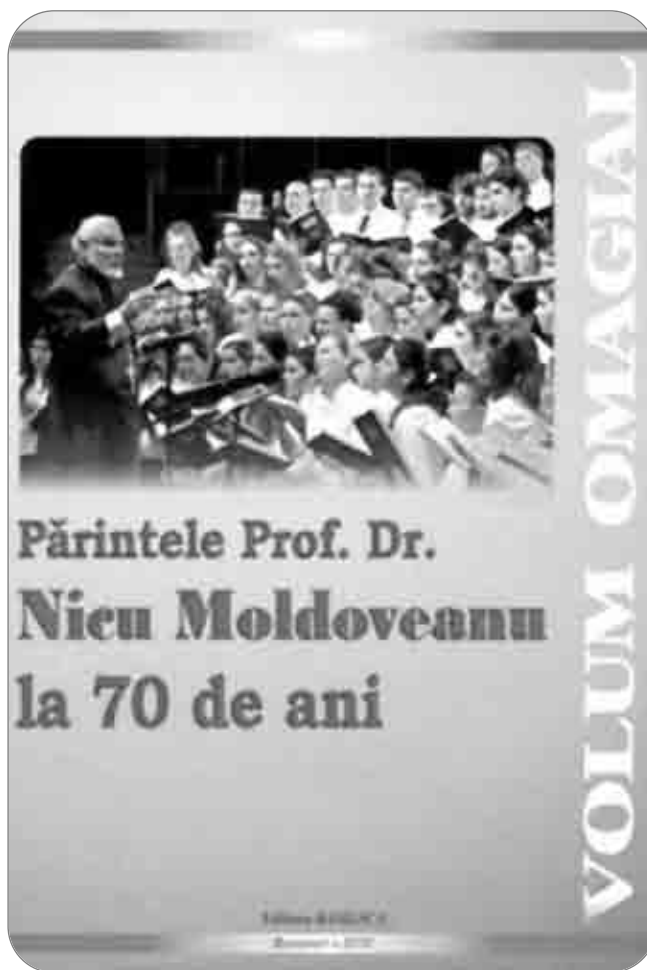
Așadar, timp de patru ani, eu și mulți dintre colegii mei teologi am avut prilejul să ne struc-

Binecuvântat de Dumnezeu fie părintele profesor Nicu Moldoveanu, dăruindu-i ani mulți cu sănătate și alese împliniri!

☞ turăm identitatea alături de Părintele Nicu Moldoveanu. Îmi amintesc cât de pedagogic era în toate, cât de mult dorea ca să ne formăm vocile după darul pe care ni l-a dat Dumnezeu și să devenim vrednici slujitori ai Bisericii, cunoscători ai muzicii. Cei care am avut darul muzicii, nu numai dorul ei, am fost pretuiți foarte mult de profesorul nostru. În ceea ce mă privește, cred că am fost un răsfațat al lui. Părintele profesor aprecia mult pe cei care doreau din răspunderi să-și însușească cunoștințele muzicale și arta cântatului. Ca în orice corală bărbătească, partea cea mai greu de susținut este a tenorilor primi. Ca studenți, vocile noastre erau deja formate și adaptate părților corale. Pe vremea mea erau puțini tenori primi autentici. Maestrul Moldoveanu a descoperit că sunt unul dintre aceștia și a lucrat mult cu mine, ca să-mi păstrez vocea tenorală autentică. Am rămas, până astăzi, cu aceeași voce datorită lui. În legătură cu aceasta, îmi amintesc cum, la o repetiție pentru concertul de Crăciun eu vroiam să învăț și celelalte părți ale bucăților muzicale. Îmi doream pe atunci, având ca paradigmă pe profesorul meu, să devin dirijor. Conștientizăm faptul că pentru a fi un bun dirijor trebuie să-ți însușești bine toată partitura, la toate vocile. La repetiție m-am așezat printre colegii mei de la bas. Părintele profesor nu m-a văzut printre cei de la prim și a început să strige: „Unde-i Ilie, de ce nu-i aici?” Eu m-am pitit printre colegi. În cele din urmă m-a zărit și mi-a spus: „Mă Ilie, vino repede la partea ta! Ce te-ai rătăcit pe acolo?”. „Lăsați-mă, părinte profesor, să cânt și eu aici, la bas.” Replica a venit imediat: „Lasă, mă, că doar tu nu ești oală spartă ca ei. Tu ești vioara întâi de la prim! Hai, vino aici!”. Am coborât la partea mea, smerit, dar am înțeles, încă o dată, că profesorul meu mă prețuia și pune a mare bază pe aportul meu la corala facultății.

De dragul lui nu am lipsit la nicio repetiție și la niciun concert. Am trăit multe bucurii în compania lui, iar multe evenimente mi-au rămas vii în memorie, de parcă s-au petrecut mai ieri. Evoc unul dintre ele, care m-a marcat în mod deosebit. Este vorba de concertul susținut de ziua hramului Institutului de Teologie, „Sfinții Trei Ierarhi”, în anul 1977. Cine a trăit în acele vremuri în preajma Facultății de Teologie de la București își amintește cu ce intensitate și emoție erau așteptate concertele studenților teologi. Pe atunci, astfel de eveni-

Volumul omagial „Părintele Profesor Doctor Nicu Moldoveanu, la 70 de ani” a apărut cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel la Editura BASILICA și a fost îngrijit de pr. prof. dr. Vasile Stanciu și pr. lect. dr. Stelian Ionașcu

mente erau o raritate. Maestrul Nicu Moldoveanu știa aceasta și le pregătea cu multă scrupulozitate. Deci pentru concertul din ziua Sfinților Trei Ierarhi, între bucățile muzicale care trebuiau să fie prezentate era și superba lucrare a profesorului Nicolae Lungu intitulată Priveghere (cor pentru voci bărbătești, toacă și clopote sau pian). Părintele Nicu Moldoveanu, știind că eu sunt frate de mănăstire (dar în secret, căci pe atunci viețuitorii mănăstirilor nu aveau dreptul la studii), m-a desemnat să bat toaca la începutul bucății muzicale. Am făcut aceasta de mai multe ori în repetiții, însă la concert am avut o prestație aparte. Am dat un concert de toacă încât am uimit nu numai pe cei prezenți în sală, ci și pe profesor însuși, care mi-a mărturisit aceasta după mulți ani de la eveniment.

Așadar, pot spune cu toată sinceritatea că m-am bucurat mult de aprecierea profesorului meu, pe care am încercat să nu-l dezamăgesc

niciodată. Evident că aveam nota zece pe linie la obiectul muzică bisericească, dar nu aceasta era important. Timp de patru ani m-am bucurat de aprecierea acestui demn profesor, pe care l-am prețuit mult.

Pr. Prof. Nicu Moldoveanu rămâne o paradigmă

Anii au trecut unul după altul, iar anul acesta, 2010, profesorul Nicu Moldoveanu, septuagenar, se retrace din munca universitară, lucru pe care îl regretăm cu toții. Pentru mine și generația mea, Pr. Prof. Nicu Moldoveanu rămâne o paradigmă, un model, un compozitor, un interpret și o enciclopedie în domeniul muzicii bisericești și nu numai. Actualmente lucrăm împreună, din încredințarea PF Patriarh Daniel, la „Dicționarul de muzică bisericească”. Din comisia coordonatoare facem parte, alături de profesorul nostru, câțiva ierarhi, foști ucenici ai maestrului Moldoveanu. Ca în timpurile de demult, când sub bagheta sa magică vocile noastre se îmbinau simfonice, dând la iveală nestemate ale tezaurului muzical, de data aceasta, în aceeași atmosferă de taină, ne vom aduna pentru ca nu glasurile, ci mințile și inimile noastre, cu același entuziasm și aceeași gravitate intelectuală, să aștearnă în scris istoria muzicii bisericești. În întâlnirile noastre, cu acest prilej, mi-am dat încă o dată seama că prof. Nicu Moldoveanu este unul dintre cei mai mari cunoscători și cercetători

în domeniul muzicii bisericești contemporane. Când am spus că Părintele Prof. Nicu Moldoveanu este o enciclopedie vie în domeniul muzicii corale și bisericești, nu am făcut-o gratuit sau fără acoperire. De-a lungul colaborării noastre mi-am dat seama că nu-i scapă nimic din istoriografia muzicală bisericească și, în același timp, din biografia tuturor muzicienilor, compozitorilor, interpretelor de muzică bisericească nu numai din țară, ci și din întreaga Ortodoxie.

Binecuvântat de Dumnezeu fie Părintele Profesor Nicu Moldoveanu, dăruindu-i ani mulți cu sănătate și alese împliniri! Nădăjduiesc să cred că, peste ani și ani, când Bunul Dumnezeu îl va chema la ceruri, cred că va dirija corurile de îngeri și sfinți, care cântă măririle Preașfintei Treimi în liturghia cosmică.

La mulți ani, părinte profesor!

Pentru noua fabrică de lumânări de la Roman au fost achiziționate un echipament ecologic de producere a lumânărilor de cult.

Sfințiri și resfințiri de biserici în Arhiepiscopia Romanului și Bacăului

În luna octombrie a.c., mai multe lăcașuri de pe cuprinsul Arhiepiscopiei noastre au îmbrăcat haină de sărbătoare cu prilejul oficiării slujbelor de sfințire sau resfințire.

Astfel, sâmbătă, 2 octombrie, Preasfințitul Episcop Ioachim Băcăuanul a oficiat slujba de sfințire a bisericii cu hramul „Acoperământul Maicii Domnului” din municipiul Bacău. Lăcașul de cult a fost construit sub coordonarea pr. Gabriel Ichim și este special destinat persoanelor cu deficiențe de auz și vorbire. Pentru că în biserică vin atât surdo-muți, cât și persoane fără deficiențe slujbele se țin în mod normal, însă sunt și traduse cu ajutorul unui interpret.

Duminică, 3 octombrie, la Biserica „Sf. Împărați Constantin și Elena” din Bacău, PS Episcop Ioachim Băcăuanul, dimpreună cu un sobor de preoți și dia-

coni, a resfințit ctitoria boierească spre slava lui Dumnezeu și întru binecuvântarea tuturor celor care, sfidând criza, știu că viața spirituală vie rămâne singura referință statornică pentru fiecare dintre noi.

O sărbătoare deosebită a avut loc duminică, 10 octombrie, și în localitatea Sănduleni. Credincioșii din zonă au fost primii moldoveni care au dat tonul bucuriilor duhovnicești prilejuite de serbarea Cuvioasei Parascheva, deoarece PS Episcop-vicar Ioachim Băcăuanul a oficiat slujba de sfințire a bisericii din sat, închinată Ocrotitoarei Moldovei, un lăcaș de cult deosebit, ridicat într-o zonă în care creștinii au fost greu încercați în această vară de furia a-pelor ce au distrus numeroase case și gospodării.

Și biserica ctitorită de familia fondatoare a Spitalului Județean Bacău a fost resfințită. Cu-

noscuți ca fondatori ai Spitalului din Bacău în anul 1857, Pavel și Ana Cristea au fost pomeniți duminică, 24 octombrie, și în calitate de ctitori ai Bisericii „Nașterea Maicii Domnului” din Chetriș, pentru că, în acest modest sat situat în stînga Siretului, Caminarul Pavel a hotărât în anul 1833, dimpreună cu soția sa, să ridice un Sfânt Lăcaș cu hramul Nasterii Preacuratei Fecioare. Slujba de resfințire a fost oficiată de PS Episcop Ioachim, după ce, în aproape 10 ani, Pr. Paroh Liviu Vasile Dănilă, susținut de credincioși, a reușit să refacă aproape în întregime lăcașul de cult.

În următoarea duminică, pe 31 octombrie, Biserica „Sfântul Ioan Botezătorul” din Parohia Bucșești – Protopopiatul Moinești a fost și ea resfințită de către Preasfințitul Ioachim Băcăuanul. Cu acest prilej a fost târnosit și Așezământul social-filantropic „Sfântul Ioan Botezătorul”, ridicat în trei luni, prin contribuția domnului Ioan Dobrovăț, primarul comunei Poduri, și a domnului Ioan Neculce.

La Bacău, prima capelă dintr-un centru comercial

Marti, 5 octombrie, la Arena Mall din Bacău, a avut loc slujba de sfințire a Capelei „Sf. Ap. Andrei”. S-a considerat că, dat fiind faptul că acest centru comercial poate fi văzut, prin structura sa, ca un micro-oraș, este binevenită ideea înființării unei „biserici de proximitate”. Slujba de sfințire a acesteia a fost oficiată de Preasfințitul Ioachim Băcăuanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului, încojurat de un sobor de preoți și diaconi.

La Capela „Sf. Andrei”, care se remarcă prin frumusețea mozaicurilor bizantine, serviciile religioase vor fi asigurate de un preot, care va stabili și un program liturgic adecvat lucrării misionare care se poate desfășura aici.

Binecuvântare arhierescă pentru un proiect european

Preasfințitul Ioachim Băcăuanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului, a participat joi, 21 octombrie, la școala din Stănița, la deschiderea proiectului Comenius „Descoperă valoarea valorii”. Fost elev al acestei școli, PS Episcop Ioachim a declarat: „Profesorii și elevii din Stănița vor fi purtători ai valorilor perene ale spiritualității românești în spațiul european. Am venit la deschiderea proiectului pentru a-i binecuvânta pe participanți”. Prin intermediul acestui proiect european, profesorii și elevii din Stănița vor lua contact cu cei din școlile partenere din Turcia, Marea Britanie, Spania, Polonia și Italia, pentru a înțelege ce, cum și de ce trebuie să învețe unii de la alții.

Sfințirea Fabricii de lumânări „Sfânta Fotini” din Roman

Preasfințitul Ioachim Băcăuanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului, încojurat de un sobor de preoți, a oficiat joi, 7 octombrie, slujba de sfințire a fabricii de lumânări, cu hramul „Sf. Fotini”. Preasfinția Sa a mulțumit celor care s-au implicat în organizarea și dotarea acestei fabrici, celor care se ostensec aici, amintind că lumânările produse la „Sf. Fotini” au binecuvântarea ierarhului, fiind produse prin a căror achiziționare preoții și credincioșii susțin inclusiv activitatea social-filantropică și misionară a Centrului Eparhial de la Roman.

În cuvântul rostit cu această ocazie, Preasfințitul Ioachim Băcăuanul a precizat: „Am ținut să facem această slujbă ca Dumnezeu să bi-

necuvinteze pe cei care se ostensec la Fabrica «Sf. Fotini» și să îi ajute să împlinească această lucrare foarte importantă pentru binele și prosperitatea eparhiei noastre. Sperăm să fie de bun augur dorința de a avea fabrica noastră de lumânări, făcute cu rugăciune. Preoții au datoria de a spune credincioșilor că se binecuvintează cumpărând lumânarea de la pangarul bisericii și, astfel, se înmulțește darul lui Dumnezeu”.

Pentru noua fabrică de lumânări de la Roman au fost achiziționate un echipament ecologic de producere a lumânărilor de cult și o linie ecologică de reciclare a mucerurilor și de preparare a compozitiei.

Părintele Dragoș Munteanu, o paradigmă pentru toți cei care l-au cunoscut

Părintele Dragoș Munteanu (foto medalion) de la Parohia „Sfânta Cuvioasă Parascheva” din Piatra Neamț a plecat la Domnul joi, 21 octombrie 2010. În mormântarea a avut loc duminică, 24 octombrie, după Sfânta Liturghie, la Biserica □Sf. Cuv. Parascheva” din Piatra Neamț și a fost oficiată de către IPS Calinic al Argeșului și Muscelului și de PS Episcop-vicar Ioachim Băcăuanul, înconjurați de un numeros sobor de preoți și diaconi.

Cu această ocazie, PS Ioachim Băcăuanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului, delegat al IPS Mitropolit Teofan, a rostit un cuvânt de încurajare, adresat, în primul rând familiei, apropiaților, dar și tuturor celor prezenți la înmormântarea părintelui Dragoș Munteanu. În cele ce urmează redăm câteva fragmente din această cuvântare funebră.

† Ioachim BĂCĂUANUL

Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului

Ne aflăm în Biserica „Sfintei Cuvioase Parascheva” de la Piatra Neamț, nu pentru o slujbă oarecare, ci pentru prohodirea trupului neînsufletit al *preotului-cititor* al acestei sfânt locaș, părintele Dragoș Munteanu. Vestea plecării din această lume a Cucerniciei Sale s-a răspândit ca un tunet care străbate zările cu repeziciune. De mai bine de două săptămâni se vorbește în Mitropolia Moldovei și Bucovinei, și nu numai, de căderea Părintelui Dragoș Munteanu de pe frontispiciul acestui frumos templu al Sfintei Parascheva. *Părintele-cititor* al acestei catedrale a considerat că, personal, trebuie să urce pe bise-

rică să instaleze ceasul care să marcheze timpul astronomic al acestei lumi, dar și timpul liturgic pentru credincioșii acestui loc. Însă Dumnezeu a rânduit ca acesta să fie ceasul plecării sale din această lume. Orologiul își continuă mersul său metronomic, măsurând curgerea timpului convențional, însă ceasul din pieptul părintelui s-a oprit pentru totdeauna, până când va pomi din nou în ziua cea mare a învierii de obște. Ceea ce este important este faptul că ceasul sufletului său este în ceruri, pentru a bate veșnic în același ritm cu inima lui Hristos pe Care L-a slujit toată viața.

Existența noastră terestră - un fir pe ghemul veșniciei

Onorabili prieteni,

Cum spuneam, suntem în Biserica „Sf. Cuv. Parascheva” din Piatra Neamț. Prăznuirea mult folositoare noastre s-a încheiat nu demult. Însă sârbătoarea Cuvioasei de anul acesta - atât pentru familia răposatului, cât și pentru comunitatea credincioșilor îmbisericiți la această superbă catedrală - n-a mai avut strălucirea celorlalte de până acum. Părintele Dragoș lipsea. În biserica aceasta, după aproape două săptămâni, parcă se distinge încă ecoul zgomotului produs de căderea părintelui. A căzut în chip misterios, iar prăbușirea i-a fost fatală. De două săptămâni doamna preoteasă Lucia, care n-a părăsit nicio clipă patul de suferință și agonie al părintelui, alături de distinșii săi copii, Dragoș și Costică, nenumărații fii și fiice duhovnicești ai părintelui, încercau să se resemneze deja cu ideea că se va ajunge la „marea înserare” care a creat acest trist

moment pe care-l parcurgem acum. Într-adevăr, vestea plecării Cucerniciei Sale din această lume a umplut de uimire, tristețe și durere clerul și credincioșii acestei urbe, dar și pe cei care au avut onoarea să stea, cândva, în preajma acestui părinte deosebit. Fiecare am simțit fiorul sentimentului despărțirii de cineva care a fost apreciat și iubit pentru calitățile sale excepționale.

Pe frontispiciul unui pod am citit cândva cuvintele: „*Tout ce qui est, ce n'est q'un passage!*”, adică „*Totul este numai o trecere!*”. Într-adevăr, toată existența noastră terestră nu-i decât un fir continuu, care iese din caietul vremii și se deapănă pe ghemul veșniciei, fără să se mai întoarcă. Plecarea în lumea cealaltă este o intrare cu sens unic. (...)

Iubiții mei prieteni,

Este normal ca tristețea, durerea și doliul să coboare ca un vâl peste întreaga familie, dar și peste noi, multimea prietenilor de suflet, care ne-am întâlnit, pe cărările întortochiate ale acestei vieti, cu părintele Munteanu.

Mă aflu aici în primul rând în această calitate, de prieten al acestui OM, pe care l-am cunoscut acum mai bine de 35 de ani, dar și în calitate de mesager al IPS Mitropolit Teofan al Moldovei și Bucovinei, care m-a delegat să exprim sincera compasine a Înaltpreasfintiei Sale, pentru familia îndoliată a părintelui, dar și față de clerul și credincioșii acestei urbe.

Preaiubiți prieteni,

Ziua de astăzi este ziua de Paști, adică de trecere într-o altă formă de viață a Părintelui

Evident că Dumnezeu a avut planul său și cu părintele Dragoș. L-a trimis în lume în ziua de prăznuire a unei martire, pentru a sfârși ca un martir pentru biserica pe care o iubea ca pe proprii ochi.

IN MEMORIAM

➤ Dragoș Munteanu – este pastele său personal, dar și ziua bilanțului făpturilor Sfintei Sale. În astfel de împrejurări trebuie să amintim biografia și traseul vieții celui care nu mai este fizic printre noi. Nu sunt în măsură și nici nu am elementele necesare pentru a întocmi o biografie amănunțită a Părintelui Dragoș. Nici nu știu dacă aceasta este atât de importantă acum. Dar totuși vom încerca, în cele ce urmează, să schițăm câteva trăsături ale chipului său iconic și să amintim câteva crâmpie din parcursul său terestru, pentru a distinge din acestea îmbunătățita sa viață.

Trimis în lume în ziua de prăznuire a unei martire

Părintele Dragoș s-a născut în ziua Sfintei Mucenice Filofteia de la Argeș, 7 decembrie 1944. Data venirii sale în această lume nu este întâmplătoare. Sfântulita de la Curtea de Argeș, cum este cunoscută în popor, ocrotește cetatea Argeșului și ctitoria Sfântului Neagoe Basarab. Marele voievod de odinioară a construit, cum spune Gavriil Protul, *cea mai frumoasă biserică din lume*, pe care a numit-o *Sionul românesc*. Pentru realizarea acesteia a fost necesară și o jertfă. Așa vrea Dumnezeu! Știe El de ce! Acum, parcă istoria s-a repetat și la construcția celei mai frumoase biserici a Cuvioasei Parascheva din această zonă a țării. Pentru lăcașul Sfintei Parascheva poate că Dumnezeu a voit să jertfească pe însuși ctitorul ei.

La Argeș, Manole, legendarul, nu este altcineva decât *Emanuel*. (...) Fiul lui Dumnezeu, Emanuel, potrivit planului din eternitate al Sfintei Treimi, la plinirea vremii, a construit Biserica vie și Se jertfește pe Sime pentru mântuirea ei. Știm că Dumnezeu este același pentru toți și diferit pentru fiecare. Evident că a avut planul Său și cu părintele Dragoș. L-a trimis în lume în ziua de prăznuire a unei martire, pentru a sfârși ca un martir pentru biserica pe care o iubea ca pe proprii ochi. Taine pe care mintea noastră limitată nu le poate percepe. (...)

Data nașterii sale a fost, de asemenea, în vremuri de restriște. Era anul 1944. Tatăl său, părintele Constantin Munteanu, cu sotia sa, Prezbitera Elena, se refugiaseră în părțile Sibiului, la Rășinari. Acolo a văzut lumina soarelui părintele Dragoș, unul dintre cei patru copii ai Părintelui Constantin Munteanu. După ce timpurile s-au liniștit, părintele Munteanu a revenit din *Egiptul ardelean* în Moldova lui dragă, la Roman, unde a fost numit de Episcopul Lucian Triteanu, Inspector Eparhial. A rămas în această funcție până în anul 1952.

Și iată, un amănunt interesant. La Roman, părintele Constantin Munteanu, împreună cu familia sa, a locuit în casele de protocol ale Episcopiei, construite sub coordonarea episcopului

Lucian. În vremurile noastre, aceste case ajunseseră într-o stare avansată de degradare. Astfel, acum doi ani, am decis restaurarea lor. Fiul părintelui, Dragoș, nepotul părintelui Constantin Munteanu, numit de noi inspector cu problemele de construcții și patrimoniul al Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului, a ajuns să se ocupe, alături de noi, de restaurarea casei unde au locuit cândva bunicul și preaiubitul său tată. Nimic nu este întâmplător, ci totul este har, totul este providență, cum spune Fericitul Augustin.

Părintele Dragoș a crescut alături de tatăl său, părintele Constantin, imitându-l întru totul. Spun aceasta în cunoștință de cauză, pentru că, din 1972, când slujea la Biserica „Sf. Trei Ierarhi” din Piatra Neamț, drumurile noastre se intersectau uneori, dat fiind faptul că făceam parte din obștea unei mănăstiri din această regiune.

După absolvirea școlii generale, în anul 1959, a urmat cursurile Seminarului Teologic de la Mănăstirea Neamț, pe care le-a absolvit în 1964. A urmat apoi cursurile Institutului Teologic „Sf. Ecaterina” din București, pe care le-a absolvit în anul 1968. În același an s-a căsătorit cu Lucia Isac din Berești Sascut, cu care a avut trei copii: Mona, Costantin și Dragoș.

Mitropolitul Iustin Moiescu al Moldovei l-a hirotonit preot pe tânărul teolog. Ziua hirotoniei a devenit paradigmă și icoană pentru noul slujitor al Bisericii, Dragoș Munteanu. Era 14 octombrie, anul mântuirii 1968, ziua Sfintei Cuvioase Parascheva. Cred că hirotonia sa în ziua Sfintei l-a determinat, atunci când a avut posi-

bilitatea, să construiască protectoarei Moldovei un lăcaș de închinare. Era mulțumirea sa și darul său pentru ocrotitoarea Moldovei și a românilor. După hirotonie a fost trimis să păstorească credincioșii din Chișcăreni – Iași, apoi a fost transferat la alte parohii, între care la Petrești, Almaș, „Buna Vestire” din Piatra Neamț. În această calitate, de preot slujitor în urbea nemțeană, l-am cunoscut și eu. Ca funcție administrativă, era secretar al Protopopiatului Piatra Neamț. (...)

Fiecare cărămidă din acest lăcaș este impregnată de iubirea și ființa lui

Cartierul acesta, Dărmănești, construit în vremea comunismului, nu avea biserică. După ce brațul secular comunist a fost zdrobit, părintele Dragoș Munteanu a primit binecuvântarea PF Părinte Patriarh Daniel, pe atunci Mitropolit al Moldovei și Bucovinei, pentru a începe monumentală lucrare, în numele și cu ajutorul nevăzut al Sfintei Parascheva. Știam evlavia părintelui Dragoș pentru Cuvioasa Parascheva. Îmi amintesc că, de fiecare dată când venea la Catedrala mitropolitană de la Iași, unde eram slujitor, stătea minute în șir alături de racla care adăpostește moaștele Sfintei și se ruga. Numai Dumnezeu și Sfânta știu ce voia părintele. Dar acum putem și noi presupune că a cerut să fie el cel să-i construiască lăcaș pe această colină din Piatra Neamț. Cât privește atașamentul pă-

A știut să alterneze construcția bisericii de zid și construcția Bisericii de suflete.

☛ rintelui Dragoș față de lucrarea aceasta nu sunt în măsură să dau mărturie, dar Dvs, care ați urmărit din aproape în aproape lucrările la această biserică puteți spune multe. O veți face de fiecare dată când veți privi sau vă veți închina aici.

La sfințirea lucrării, părintele Dragoș părea un om împlinit. Își împlinise rolul de constructor și ctitor. Era un preot desăvârșit. Construcția de zid o terminase întrucâtva, dar construcția *templor Duhului Sfânt*, care sunt credincioșii, pietrele vii din care se constituie *trupul tainic al lui Hrisitos*, trebuia continuată. „*Râvna casei tale aceasta m-a mistuit*“, zice psalmistul. Pr. Dragoș a avut această râvnă! A știut să alterneze construcția bisericii de zid și construcția Bisericii de suflete. Cunoașteți efortul părintelui și neodihnele sale pentru ridicarea acestei catedrale. Toată energia lui, priceperea lui, avutul lui, le-a concentrat în această zidire. Cred că *fiecare cărămidă din acest lăcaș este impregnată de iubirea și ființa lui*.

Nu știu dacă este o legătură între această lucrare și sfârșitul tragic al părintelui, dar știu că Hristos a spus: „*Niciun fir de păr din capul nostru nu cade fără știrea Celui de Sus*“. Cu atât mai mult nu putem ignora asta, când ne gândim la forma pe care a ales-o Hristos pentru plecarea din această lume a preabunului nostru frate. Se pare că, după ce a căzut de pe biserică, el nu a mai vorbit decât cu Maica Domnului și cu Sfânta Parascheva, pe care o iubea atât de mult, cu îngerii, cu sfinții din ceruri. Doamna preoteasă Lucia poate da mărturie în acest sens, spunându-ne că în îndelunga sa agonie, părintele părea liniștit, ceea ce înseamnă că se instalase în sufletu-i împlinit acea isihia angelică, sau acea teofanie permanentă, prin care se va recunoaște în Hristos și Hristos în el.

Nu cred că părintele a lăsat ceva scris pentru urmașii săi. Nu, pentru că părintele Dragoș nu s-a prezentat niciodată pe sine, ci pe Hristos prin Care lucra. El a știut să se uite pe sine și să facă totul pentru Biserica Sa, pentru promovarea valorilor sfinte noastre Ortodoxii. Majoritatea persoanelor de aici sunteți pecetea apostoliei sale.

Cât vă privește pe voi, copiii lui, păstrați-vie amintirea, căci v-a îmbrăcat sufletul cu cea mai mare valoare de pe pământ: spiritualitate autentică și credința cea dreaptă în Dumnezeu. Păstrați nealterate acestea, căci celelalte nu sunt decât niște detalii.

Să nu vă depărtați de biserică pe care el a construit-o

Iubiții mei,

Spunând aceste câteva gânduri despre viața și activitatea părintelui Dragoș, acum, la despărțire, vreau să adresez câteva vorbe, mai întâi,

preaiubitului nostru frate și părinte duhovnicesc al atâtor credincioși.

Iubite frate în Hristos, părinte Dragoș, astăzi, pentru tine, cum spuneam este zi de Paste, adică de trecere într-o altă formă de viață, mai autentică decât cea pe care ai parcurs-o aici pe pământ. Toată această lume adunată în biserică pe care ai zidit-o, unde ai slujit de atâtea ori, unde ai botezat atâtea suflete, unde ai cununat sau ai acompaniat pe ultimul drum pe mulți, a venit pentru tine. Înaltpreasfințitul Calinic, colegul de studii la Neamț și București, este aici; de asemenea preoții, cu care ai lucrat în via Domnului, sunt și ei aici. Tu i-ai mobilizat, încă o dată, dar nu pentru o corvadă anume, ci pentru a cinsti trupul tău, ostenit de atâtea efort și alergare, căci sufletul tău a plecat către ceruri să vadă fața Celui în Care ai crezut. De data aceasta sunt adunați în jurul tău nu pentru a face planuri de viitor pentru această frumoasă biserică sau pentru alte treburi ce aveai în plan să le împlinești, ci pentru a se ruga pentru tine, cum și tu te-ai rugat de atâtea ori pentru ei. Îți promit că vor termina tot ce mai este de înfăptuit, așa cum tu ai plănuit. Tu odihnește-te în pace și privește-i de acolo de unde ești!

Știm că în inima ta toți aveau un loc precis și însemnat. (...) Fii încredințat că vei rămâne ca o paradigmă pentru toți cei pe care ți i-a dat Dumnezeu ca prieteni și cunoscuți. De aceea ei sunt toți aici și te privesc cu respect. Cu toții îți doresc ca Dumnezeu să te așeze în ceata aleșilor lui. Mă fac, în acest moment, mesagerul tuturor și-ți dorim ca Dumnezeu să te mântuiască.

Distinși și onorabili prieteni!

Permiteți-mi, de asemenea, să adresez un cuvânt de îmbărbătare și compasiune membrilor familiei îndoliate, rudeniilor, de față sau absente din motive binecuvântate.

Doamna preoteasă, părinte Costică, părinte Dragoș, dragă Mona,

Ce vă pot spune, iubiții mei? Doar atât: lăsați pe părintele dvs, pe tatăl vostru să se odihnească în pace. Considerați că i-a venit dispoziție de la Arhiereul cel veșnic de mobilizare, pentru a pleca departe. Cine știe care este rânduiala lui Dumnezeu pentru el. Cred că Dumnezeu avea nevoie de un preot să se adauge soborului de preoți care slujesc liturgia cosmică sub protia directă a Marelui Arhiereu. Încetați să mai plângeți plecarea lui, căci el este în pace. Plângeți-l de acum cu slove evocatoare, căci sunt multe de spus despre el și activitatea lui. Resemnați-vă acum și păstrați-i vie amintirea, vă rugați pentru el și fiți demni, precum a fost și el. Fiți încredințați că și el se roagă pentru voi. Iubiți-l ca și mai înainte, dar cu o iubire aparte, duhovnicească, căci numai astfel de iubire vă va ajuta să ignorați absența lui fizică dintre voi. Rugându-vă pentru el, fiți încredințați că prin acest fapt veți adăuga dragostea dvs. la dragostea lui Dumnezeu pentru dânsul. (...)

Doamnă preoteasă Lucia, vă rog să nu vă depărtați de biserică pe care el a construit-o. Veți continua să veniți aici, ca întru această biserică să vă rugați pentru cel pe care l-ați iubit și l-ați ajutat, iar, de mâine, să-i îngrijiți mormântul, care va străjui, ca un soldat, acest sfânt lăcaș, în care se vor cânta mereu măririle lui Dumnezeu. Nu vă neliniștiți! În Iisus Hristos, știți bine, nu există moarte, ci numai înviere. În El ne mișcăm și suntem. Vii și morții suntem aceeași întru El. Dumnezeu nostru nu este un Dumnezeu al mortilor, ci al celor vii, adică și al părintelui Dragoș, soțul dvs. Și pentru că toți avem același Dumnezeu, suntem toți uniți în Unicul Dumnezeu. Sigur, va fi o vreme în care nu veți mai putea vedea pe cel pe care l-ați iubit aici pe pământ, dar aceasta este pentru ca întâlnirea voastră ulterioară să se transforme în mare bucurie. Atunci nimeni nu vă va mai putea înlătura fericirea voastră. Și acum sunteți împreună, numai că el a trecut într-o altă cameră și a închis ușa în urma lui, ca să se odihnească, în urma efortului și suferințelor pe care le-a avut până acum. Considerați că țărâna care-l va acoperi peste câteva momente nu va fi decât plapuma cu care-i acopereați trupul său ostenit. Știm că nimeni nu-l va putea înlocui, dar fiți încredințați că Dumnezeu știe să pună punct oricărui lucru frumos.

Dumnezeu să îl ierte și să-l odihnească în pace!

Veșnică lui pomenire!

În ziua de 14 octombrie, PS Episcop-vicar Ioachim Băcăuanul a făcut parte din soborul de ierarhi care, sub protia Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, a oficiat Sfânta Liturghie la Catedrala mitropolitană din Iași, cu prilejul hramului Cuvioasei Parascheva, ocrotitoarea Moldovei.

Agenda de lucru a Preasfințitului Ioachim Băcăuanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului, pe luna octombrie 2010

1 octombrie

- a oficiat, alături de PS Calinic Botoșăneanul, episcop-vicar al Arhiepiscopiei Iașilor, Sfânta Liturghie la Mănăstirea Hadâmbu, cu prilejul hramului. A rostit cuvânt de învățătură.

2 octombrie

- a oficiat slujba de sfințire a Bisericii de lemn „Acoperământul Maicii Domnului”, din Bacău, ridicată pentru persoanele cu deficiențe de auz;

- a oficiat Sfânta Liturghie la Biserica de lemn „Acoperământul Maicii Domnului”, din Bacău. A rostit cuvânt de învățătură;

- a hirotonit în treapta de preot pe PC Diacon Mihail Toderiță, pe seama Parohiei Săcăleni, Protopopiatul Roman;

- a hirotesit, în treapta de iconom-stavrofor, pe PC Pr. Radu Gabriel Ichim, preot misionar la Biserica de lemn „Acoperământul Maicii Domnului”, din Bacău.

3 octombrie

- a oficiat slujba de resfințire a Bisericii „Sfinții Împărați Constantin și Elena”, Bacău;

- a oficiat Sfânta Liturghie la Biserica „Sfinții Împărați Constantin și Elena”, Bacău. A rostit cuvânt de învățătură;

- a hirotesit în treapta de iconom-stavrofor pe PC Pr. Paroh Ion Chiribău, Parohia „Sfinții Împărați Constantin și Elena”, Bacău.

4 octombrie

- audiențe și lucrări de birou;

- a dezbătut și soluționat diverse probleme administrative în cadrul sectoarelor Cancelariei eparhiale.

5 octombrie

- audiențe și lucrări de birou;

- a oficiat slujba de sfințire a spațiului în care a fost amenajată Capela „Sfântul Andrei”, din Arena Mall, Bacău. A rostit cuvânt ocazional.

6 octombrie

- audiențe și lucrări de birou;

- a primit în audiență pe Ciobanu Alin Ionuț, Bacău; Ungureanu Mihai, Roman; Pr. Bostan Andrei, Alba Iulia, Pr. Ilarion Măta, Parohia Hârja, Pr. Florin Aurel Tuscanu, protopop al Protopopiatului Roman.

7 octombrie

- audiențe și lucrări de birou;

- a prezidat ședința permanentei Consiliului eparhial;

- a oficiat slujba de sfințire a Fabricii de lumânări „Sfânta Fotini” de la Centrul eparhial Roman. A rostit cuvânt ocazional.

8 octombrie

- audiențe și lucrări de birou;

- a primit în audiență pe Pr. Liviu Cojocărescu, parohia Băra; Pr. Răzvan Colpoș, Parohia Sărata, Moinesti; Pr. Gheorghe Paleu, Roman; Pr. Constantin Cărașu, Parohia Dumbrava, Onești.

9 octombrie

- a oficiat slujba Vecerniei la Biserica „Sf. Cuvioasă Parascheva”, Parohia Blăgești, Protopopiatul Buhusi. A rostit cuvânt de învățătură.

10 octombrie

- a oficiat slujba de sfințire a Bisericii „Sf. Cuvioasă Parascheva”, Parohia Sănduleni, Protopopiatul Onești;

FOTO: „ZIARUL LUMINA”

PS Episcop-vicar Ioachim Băcăuanul a făcut parte din soborul de ierarhi care a oficiat Sf. Liturghie arhierescă, sub protia PF Patriarh Daniel, din ziua Sf. Cuv. Parascheva la Catedrala mitropolitană din Iași

- a oficiat Sfânta Liturghie la Biserica „Sf. Cuvioasă Parascheva”, Parohia Sănduleni, Protopopiatul Onești. A rostit cuvânt de învățătură;

- a hirotonit în treapta de ierodiacon pe monahul Vladimir Apostol, pe seama Mănăstirii „Sfântul Voievod Ștefan cel Mare”, Slănic Moldova;

- a hirotesit în treapta de iconom-stavrofor pe PC Pr. Paroh Daniel Puiu, Parohia Sănduleni, Protopopiatul Onești.

11 octombrie

- a oficiat Sfânta Liturghie la Catedrala mitropolitană „Întâmpinarea Domnului”, Iași. A rostit cuvânt de învățătură.

12 octombrie

- audiențe și lucrări de birou;

- a făcut parte din soborul de ierarhi, care a oficiat Slujba de pomenire a Patriarhului Teoctist, la Catedrala mitropolitană „Întâmpinarea Domnului”, Iași;

- a participat la momentul de evocare a personalității Mitropolitului Teoctist al Moldovei și Sucevei, în Sala „Dr. Iustin Moisescu” a Centrului eparhial Iași, în cadrul căruia a intervenit cu o alocuțiune.

13 octombrie

- audiențe și lucrări de birou;

- a făcut parte din soborul de ierarhi care l-a întâmpinat pe Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române la Aeroportul internațional Iași;

- a adus, de la Catedrala mitropolitană din Iași, un veșmânt al Cuvioasei Parascheva pentru a fi depus la Catedrala arhiepiscopală din Roman;

- a participat la procesiunea cu veșmântul Cuvioasei Parascheva în jurul Catedralei arhiepiscopale și a rostit Imnul Acatist;

- a oficiat Slujba Vecerniei și Litei la Catedrala arhiepiscopală „Cuvioasa Parascheva”, Roman, cu prilejul hramului. A rostit cuvânt de învățătură.

14 octombrie

- a făcut parte din soborul de ierarhi care, sub protia Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, a oficiat Sfânta Liturghie la Catedrala mitropolitană „Întâmpinarea Domnului”, cu prilejul hramului Cuvioasei Parascheva, ocrotitoarea Moldovei.

15 octombrie

- a participat la Deschiderea Simpozionului internațional „Anul omagial al Crezului Ortodox și al Autocefaliei Bisericii Ortodoxe Române”, organizat de Facultatea de Teologie Ortodoxă „Dumitru Stăniloae” din Iași, în Sala „Dr. Iustin Moisescu” a Centrului eparhial Iași.

16 octombrie

- a făcut parte din soborul de ierarhi care, sub protia Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, a oficiat Sfânta Liturghie la Mănăstirea Sihăstria;

- a făcut parte din soborul de ierarhi care, sub protia Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, a oficiat slujba de pomenire a părintelui Paisie Olaru, la împlinirea a 20 de ani de la trecerea la cele veșnice;

- a participat la simpozionul dedicat Părintelui Paisie Olaru, în sala amenajată la demisolul bisericii mari a Mănăstirii Sihăstria, în cadrul căruia a susținut un cuvânt de evocare a personalității marelui duhovnic Paisie Olaru;

- a primit vizita Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române și a delegației formate din IPS Teofan Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, PS Vasile, Episcop de Srem (Serbia) și PS Ambrozie, Episcopul Giurgului.

17 octombrie

- a făcut parte din soborul de ierarhi care, sub protia Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, a oficiat slujba de resfințire a Mănăstirii Golia, Iași;

- a făcut parte din soborul de ierarhi care, sub protia Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, a oficiat Sfânta Liturghie la Mănăstirea Golia, Iași;

- a făcut parte din soborul de ierarhi care, sub protia Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, a oficiat slujba de punere a pietrei de temelie pentru Biserica „Maxim Mărturisitorul” din Parohia Munteni-Copou, Iași și slujba de sfințire a picturii Capelei „Sfinții Împărați Constantin și Elena” a Seminarului Teologic Liceal Ortodox din Iași.

18 octombrie

- audiențe și lucrări de birou;

- a dezbătut și soluționat diverse probleme administrative în cadrul sectoarelor Cancelariei eparhiale;